

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA 2009/31/EB

2009 m. balandžio 23 d.

dėl anglies dioksido geologinio saugojimo, iš dalies keičianti Tarybos direktyvą 85/337/EEB, direktyvas 2000/60/EB, 2001/80/EB, 2004/35/EB, 2006/12/EB, 2008/1/EB ir Reglamentą (EB) Nr. 1013/2006

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Europos bendrijos steigimo sutartį, ypač į jos 175 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdami į Komisijos pasiūlymą,

atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę ⁽¹⁾,

pasikonsultavę su Regionų komitetu,

laikydami sutarties 251 straipsnyje nustatytos tvarkos ⁽²⁾,

kadangi:

(1) Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos, kuri buvo patvirtinta 1993 m. gruodžio 15 d. Tarybos sprendimu 94/69/EB ⁽³⁾, pagrindinis tikslas yra pasiekti, kad šiltnamio efektą sukeliančių dujų koncentracijos kiekiai atmosferoje stabilizuotųsi iki tokio lygio, kad pavojingas antropogeninis poveikis nesutrikdytų klimato sistemos.

(2) Šeštojoje Bendrijos aplinkosaugos veiksmų programoje, nustatytoje 2002 m. liepos 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimu Nr. 1600/2002/EB ⁽⁴⁾, klimato kaita yra nurodyta kaip prioritetinga veiklos sritis. Toje programoje pripažįstama, kad Bendrija yra įsipareigojusi iki 2008–2012 m. 8 % sumažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijas, palyginti su 1990 m. kiekiu, ir kad ilgainiui pasaulyje šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijas reikės sumažinti maždaug 70 %, palyginti su 1990 m. kiekiu.

(3) 2007 m. sausio 10 d. Komisijos komunikate „Pasaulio klimato kaitos apribojimas iki 2 laipsnių Celsijaus – Gairės 2020 ir tolesniems metams“ yra paaiškinta, kad, numčius iki 2050 m. pasaulyje šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijas sumažinti 50 %, išsivysčiusiose šalyse šias emisijas iki 2020 m. reikia sumažinti 30 %, o iki 2050 m. – 60–80 %, kad šis sumažinimas techniškai yra įmanomas ir nauda yra daug didesnė nei išlaidos, tačiau taip pat nurodyta, kad, siekiant šio tikslo, būtina pasinaudoti visomis sumažinimo galimybėmis.

(4) Anglies dioksido surinkimas ir geologinis saugojimas (CCS) yra visapusiška technologija, padėsianti sušvelninti klimato kaitą. Ji susideda iš pramonės įrenginių anglies dioksido (CO₂) emisijos surinkimo, jo transportavimo į saugyklą ir suleidimo į tinkamą požeminę geologinę formaciją nuolatiniam saugojimui. Ši technologija neturėtų būti paskata didinti iškastinių kurų naudojančių energijos jėgainių skaičių. Ją plėtojant neturėtų būti mažinamos pastangos remti energijos taupymo politiką, atsinaujinančiųjų išteklių energiją ir kitas saugias bei tvarias mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančias technologijas tiek atliekant mokslinius tyrimus, tiek skiriant finansavimą.

(5) Preliminariais skaičiavimais, kurie atlikti siekiant įvertinti direktyvos poveikį ir kurie nurodyti Komisijos atliktame poveikio vertinime, nurodoma, kad iki 2020 m. būtų galima pradėti saugoti 7 mln. tonų CO₂, o iki 2030 m. – iki 160 mln. tonų, darant prielaidą, kad iki 2020 m. bus 20 % sumažinta šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisija, ir su sąlyga, kad CCS bus skiriama privačiojo sektoriaus, nacionalinė ir Bendrijos parama bei kad jis taps aplinką tausojančia technologija. Išmetamo CO₂ kiekis, kurio bus išvengta 2030 m., galėtų sudaryti apie 15 % Europos Sąjungos reikalaujamo sumažinti kiekio.

(6) Antroje Europos klimato kaitos programoje, nustatytoje 2005 m. vasario 9 d. Komisijos komunikatu „Kaip užkirsti kelią pasaulio klimato kaitai“ siekiant parengti ir išnagrinėti būsimą Bendrijos klimato politiką, buvo sudaryta Anglies dioksido surinkimo ir geologinio saugojimo darbo grupė. Šiai darbo grupei buvo pavesta ištirti CCS kaip klimato kaitos švelninimo priemonę. Darbo grupė paskelbė išsamią ataskaitą reguliavimo tema, ji buvo patvirtinta 2006 m. birželio mėn. Šioje ataskaitoje pabrėžiama būtinybė sukurti CCS politikos ir reguliavimo sistemą, o Komisija paraginta imtis tolesnio šio dalyko nagrinėjimo.

(1) OL C 27, 2009 2 3, p. 75.

(2) 2008 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento nuomonė (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje) ir 2009 m. balandžio 6 d. Tarybos sprendimas.

(3) OL L 33, 1994 2 7, p. 11.

(4) OL L 242, 2002 9 10, p. 1.

- (7) 2007 m. sausio 10 d. Komisijos komunikate „Tausi elektros energijos gamyba deginant iškastinį kurą: siekis užtikrinti teršalų beveik neišskiriančią gamybą deginant anglis po 2020 m.“ pakartota, kad būtina kurti reguliavimo bazę, pagrįstą integruotu CO₂ nuotėkio rizikos vertinimu, įskaitant reikalavimus parenkant vietą garantuoti kuo mažesnę nuotėkio riziką, stebėsenos ir atskaitomybės tvarką, užtikrinančią saugojimo tikrinimą, ir tinkamą padarinių likvidavimą, jei būtų padaryta žala. Šiame komunikate yra pateiktas 2007 m. šios srities Komisijos veiksmų planas, pagal kurį būtina sukurti tinkamo CCS valdymo sistemą, įskaitant reguliavimo sistemas, skatinimo sistemas ir rėmimo programų rengimą, taip pat ir išorinius elementus, pavyzdžiui, technologinį bendradarbiavimą su pagrindinėmis šalimis CCS srityje.
- (8) 2007 m. kovo mėn. Europos Vadovų Taryba taip pat paragino valstybes nares ir Komisiją daugiau dėmesio skirti moksliniams tyrimams ir plėtrai ir kurti būtinas technines, ekonomines bei reguliavimo sistemas, kad būtų panaikintos esamos teisinės kliūtys, o naujose iškastiniu kuru kūrenamose elektrinėse ekologiškai saugus CCS būtų įdiegtas, jei įmanoma, iki 2020 m.
- (9) 2008 m. kovo mėn. susitikime Europos Vadovų Taryba priminė, kad pasiūlymo dėl CCS reglamentavimo sistemos tikslas – užtikrinti, kad ši naujoviška technologija būtų naudojama tausojant aplinką.
- (10) 2008 m. birželio mėn. susitikime Europos Vadovų Taryba paragino Komisiją kuo greičiau pasiūlyti mechanizmą, kuriuo būtų skatinamos valstybių narių ir privačiojo sektoriaus investicijos, siekiant užtikrinti, kad ne vėliau kaip 2015 m. būtų pastatytos ir pradėtų veikti iki 12 demonstracinių CCS jėgainių.
- (11) Visi įvairūs CCS komponentai, būtent CO₂ surinkimas, transportavimas ir saugojimas, buvo nagrinėjami vykdant mažesnio masto, nei reikia siekiant juos taikyti pramonėje, bandomuosius projektus. Šiuos komponentus dar reikia integruoti į visą CCS procesą, reikia sumažinti technologines išlaidas ir surinkti daugiau bei tikslesnių mokslinių žinių. Todėl svarbu, kad Bendrija stengtųsi kuo greičiau pradėti CCS demonstracinę veiklą remdamasi integruota politikos sistema, įskaitant visų pirma CO₂ aplinką tausojančio saugojimo teisinę sistemą, paskatas, visų pirma skirtas tolesniems moksliniams tyrimams ir plėtrai, demonstracinių projektų priemones bei visuomenės informavimo didinimo priemones.
- (12) Tarptautiniu lygiu teisinės kliūtys CO₂ geologiniam saugojimui po jūros dugnu esančiose geologinėse formacijose buvo pašalintos 1972 m. Konvencijos dėl jūros taršos laidojant atliekas ir kitas medžiagas prevencijos 1996 m. Londono protokolu (1996 m. Londono protokolas) ir Šiaurės Rytų Atlanto jūrinės aplinkos apsaugos konvencija (OSPAR konvencija) nustatčius susijusios rizikos valdymo sistemas.
- (13) 1996 m. Londono protokolo Susitariančiosios Šalys 2006 m. priėmė Protokolo pakeitimus. Šie pakeitimai leidžia CO₂ surinkimo procesų metu gautus CO₂ srautus saugoti po jūros dugnu esančiose geologinėse formacijose ir reglamentuoja šį saugojimą.
- (14) OSPAR konvencijos Susitariančiosios Šalys 2007 m. priėmė šios konvencijos priedų pakeitimus, leidžiančius CO₂ saugoti po jūros dugnu esančiose geologinėse formacijose, sprendimą užtikrinti ekologiškai saugų CO₂ srautų saugojimą geologinėse formacijose ir OASPAR gaires dėl tos veiklos rizikos vertinimo bei valdymo. Be to, jos priėmė sprendimą dėl galimo neigiamo poveikio uždrausti saugoti CO₂ jūros vandenų stovymėje ir jūros dugno nuosėdose.
- (15) Bendrijos lygiu jau yra įdiegta keletas teisinių priemonių, skirtų kai kuriam CCS aplinkosauginiam pavojui, visų pirma susijusiam su CO₂ surinkimu ir transportavimu, valdyti, ir kai įmanoma jos turėtų būti taikomos.
- (16) 2008 m. sausio 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/1/EB dėl taršos integruotos prevencijos ir kontrolės ⁽¹⁾ tam tikros pramoninės veiklos atžvilgiu yra tinkama CO₂ surinkimo pavojaus aplinkai ir žmonių sveikatai valdymo priemonė ir todėl turėtų būti taikoma geologiniam saugojimui skirtų CO₂ srautų surinkimui iš įrenginių, kuriems taikoma ta direktyva.
- (17) 1985 m. birželio 27 d. Tarybos direktyva 85/337/EEB dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo ⁽²⁾ turėtų būti taikoma geologiniam saugojimui skirtų CO₂ srautų surinkimui ir transportavimui. Ją reikėtų taikyti ir šioje direktyvoje nurodytoms saugykloms.
- (18) Ši direktyva turėtų būti taikoma CO₂ geologiniam saugojimui valstybių narių teritorijose, jų išskirtinėse ekonominėse zonose ir jų kontinentiniuose šelfuose. Ši direktyva neturėtų būti taikoma projektams, pagal kuriuos iš viso keitinama saugoti mažiau nei 100 kilotonų ir kurie vykdomi naujų produktų ir procesų mokslinių tyrimų, plėtros ar bandymų tikslais. Šią ribą tiktų taikyti ir kitų susijusių Bendrijos teisės aktų atžvilgiu. Neturėtų būti leidžiama CO₂ saugoti saugyklų kompleksuose, kurie tęsiasi už teritorijos, kuriai taikoma ši direktyva, ribų, taip pat CO₂ saugoti vandens stovymėje.

⁽¹⁾ OL L 24, 2008 1 29, p. 8.

⁽²⁾ OL L 175, 1985 7 5, p. 40.

- (19) Valstybės narės turėtų išlaikyti teisę nustatyti jų teritorijoje esančius plotus, kurie gali būti atrinkti saugykloms. Tai apima valstybių narių teisę neleisti įrengti saugyklų savo teritorijos dalyse arba visoje teritorijoje ar teikti pirmenybę kitokiam požeminių vietų naudojimui, pavyzdžiui, angliavandenilių žvalgymui, gamybai ir saugojimui ar geotermiui vandeningųjų sluoksnių naudojimui. Todėl valstybės narės turėtų visų pirma deramai atsižvelgti į kitas su energija susijusias galimybes naudoti potencialią saugyklą, įskaitant strategines galimybes, užtikrinančias valstybių narių energijos tiekimo saugumą ar plėtojančias atsinaujinančiuosius energijos išteklius. Tinkamos saugyklos parinkimas yra svarbiausias veiksnys, užtikrinantis, kad saugomas CO₂ bus sandariai ir visam laikui izoliuotas. Valstybės narės, atrinkdamos saugyklas, turėtų kuo objektyviau ir veiksmingiau atsižvelgti į savo geologines ypatybes, pavyzdžiui, seismingumą. Todėl saugyklos turėtų būti parinkta tik tokia vieta, kuri nekels didelio nuotėkio pavojaus ir kurioje jokiais aplinkybėmis negalėtų būti daromas didelis poveikis aplinkai arba sveikatai. Tai reiktų nustatyti pagal konkrečius reikalavimus apibūdinant ir įvertinant potencialų saugyklos kompleksą.
- (20) Angliavandenilių gavybos apimčių didinimas (EHR) yra angliavandenilių, papildančių tuos angliavandenilius, kurie ekstrahuojami, suleidžiant vandens ar kitomis priemonėmis, gavyba. Pačiam EHR ši direktyva nėra taikoma. Tačiau tais atvejais, kai EHR siejamas su CO₂ geologiniu saugojimu, turėtų būti taikomos šios direktyvos nuostatos dėl CO₂ aplinką tausojančio saugojimo. Tokiu atveju šios direktyvos nuostatos dėl nuotėkio neturėtų būti taikomos antžeminių įrenginių išleidžiamo CO₂ kiekiams, kurie neviršija būtinų kiekių įprasto angliavandenilių ekstrahavimo proceso metu ir kurie nekelia pavojaus geologinio saugojimo saugumui ar nedaro neigiamo poveikio supančiai aplinkai. Toks išleidimas reglamentuojamas įtraukiant saugyklas į 2003 m. spalio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/87/EB, nustatančią šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimų sistemą Bendrijoje ⁽¹⁾, kuria reikalaujama įvykus bet kokiam nuotėkiui atsisakyti šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų.
- (21) Valstybės narės turėtų pateikti visuomenei aplinkosaugos informaciją apie CO₂ geologinio saugojimo aspektus pagal taikomus Bendrijos teisės aktus.
- (22) Valstybės narės, kurios ketina leisti įrengti CO₂ geologinio saugojimo saugyklas savo teritorijoje, turėtų atlikti savo teritorijoje esančio saugojimo pajėgumo vertinimą. Komisija turėtų organizuoti tų valstybių narių keitimąsi informacija ir geriausios praktikos pavyzdžiais atsižvelgdama į šioje direktyvoje numatytą keitimąsi informacija.
- (23) Valstybės narės turėtų nustatyti, kokiais atvejais būtina žvalgyba, siekiant gauti informaciją, reikalingą vietai parinkti. Žvalgybai, t. y. veiklai, kurios metu patenkama į giluminius sluoksnius, turėtų būti taikomi leidimai. Valstybės narės neprivalo nustatyti pripažinimo kriterijų leidimų žvalgyti išdavimo procedūroms taikyti, tačiau jei jos tokius kriterijus nustato, jos turėtų bent užtikrinti, kad leidimų žvalgyti išdavimo procedūros būtų taikomos visiems reikiamą pajėgumą turintiems subjektams. Be to, valstybės narės turėtų užtikrinti, kad leidimai būtų išduodami remiantis objektyviais, paskelbtais ir nediskriminaciniais kriterijais. Siekiant apsaugoti ir paskatinti investicijas į žvalgybą, leidimai žvalgyti turėtų būti išduodami ribotam plotui ir ribotam laikui, per kurį tik leidimo turėtojas turėtų teisę žvalgyti potencialų CO₂ saugyklos kompleksą. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad tuo metu komplekse nebūtų leidžiama kita veikla, trukdanti žvalgybai. Jeigu per pagrįstą laikotarpį veikla nepradedama vykdyti, valstybės narės turėtų užtikrinti, kad leidimas žvalgyti būtų panaikintas ir kad jį būtų galima išduoti kitiems subjektams.
- (24) Saugyklos neturėtų būti eksploatuojamos be leidimo saugoti. Leidimas saugoti turėtų būti pagrindinė priemonė, užtikrinanti, kad bus laikomasi svarbių šios direktyvos reikalavimų ir kad todėl geologinis saugojimas nepakenks aplinkai. Išduodant leidimą saugoti pirmenybė prieš konkurentus turėtų būti teikiama leidimą žvalgyti turinčiam subjektui (nes pastarasis bus apskritai daug investavęs į tą veiklą).
- (25) Ankstyvame šios direktyvos įgyvendinimo etape, siekiant užtikrinti nuoseklų šios direktyvos reikalavimų įgyvendinimą visoje Bendrijoje, visi prašymai išduoti leidimą saugoti turėtų būti pateikti Komisijai po jų gavimo. Visus leidimų saugoti projektus reiktų persiųsti Komisijai, kad ji per keturis mėnesius nuo jų gavimo galėtų dėl jų pateikti nuomonę. Nacionalinės valdžios institucijos turėtų atsižvelgti į šią nuomonę priimdamos sprendimą dėl leidimo ir turėtų pateikti motyvus, kai Komisijos nuomonės nesi-laiko. Persvarstymas Bendrijos lygiu taip pat turėtų padėti sustiprinti visuomenės pasitikėjimą CCS.

⁽¹⁾ OL L 275, 2003 10 25, p. 32.

- (26) Kompetentinga institucija turėtų persvarstyti ir prireikus atnaujinti arba panaikinti leidimą saugoti, jeigu, *inter alia*, jai pranešama apie nuotėkį arba didelius pažeidimus, jeigu operatorių pateiktos ataskaitos arba atlikti patikrinimai rodo, kad nesilaikoma leidime nurodytų sąlygų, arba jeigu ji sužino, kad operatorius koku nors kitu būdu nesilaikė leidimo sąlygų. Leidimą panaikinus, kompetentinga institucija turėtų arba išduoti naują leidimą, arba uždaryti saugyklą. Tuo tarpu, kompetentinga institucija turėtų perimti atsakomybę už saugyklą, įskaitant konkrečius teisinius įpareigojimus. Patirtos išlaidos turėtų būti susigrąžintos iš buvusio operatoriaus.
- (27) Būtina nustatyti tokius CO₂ srauto sudėties apribojimus, kurie derėtų ir su pirminiu geologinio saugojimo tikslu – t. y. išskirti išmetamą CO₂ iš atmosferos – ir būtų pagrįsti rizika, kurią tarša gali kelti vamzdynų ir saugyklų tinklo saugai bei saugumui ir aplinkai bei žmonių sveikatai. Šiuo tikslu reikėtų patikrinti CO₂ srauto sudėtį prieš suleidimą ir saugojimą. CO₂ srauto sudėtį lemia surinkimo įrenginiuose vykstantys procesai. Į Direktyvą 85/337/EEB įtraukus surinkimo įrenginius, leidimo surinkti suteikimo proceso metu turi būti atliekamas poveikio aplinkai vertinimas. Į Direktyvą 2008/1/EB įtraukiant surinkimo įrenginius papildomai užtikrinama, kad būtų įdiegtos geriausios turimos technologijos, skirtos CO₂ srauto sudėčiai gerinti, ir jos būtų taikomos. Be to, pagal šią direktyvą, saugyklos operatorius turėtų priimti ir suleisti CO₂ srautus tik tuo atveju, jei yra atlikta srautų sudėties, įskaitant esdinančias medžiagas, analizė bei rizikos įvertinimas ir jei rizikos įvertinimas parodė, kad CO₂ srauto taršos lygiai atitinka šioje direktyvoje nurodytus sudėčiai keliamus kriterijus.
- (28) Stebėseną yra labai svarbi vertinant, ar su suleistu CO₂ vyksta tokie procesai kaip tikėtasi, ar vyksta migracija arba nuotėkis ir ar nustatytas nuotėkis kenkia aplinkai arba žmonių sveikatai. Tuo tikslu valstybės narės turėtų užtikrinti, kad eksploatacijos etape operatorius stebėtų saugyklos kompleksą ir suleidimo įrenginius remdamasis stebėsenos planu, sudarytu laikantis konkrečių stebėsenos reikalavimų. Šis planas turėtų būti pateiktas kompetentingai institucijai ir jos patvirtintas. Geologinio saugojimo po jūros dugnu atveju stebėseną reikėtų toliau derinti su konkrečiomis CCS jūrinėje aplinkoje valdymo sąlygomis.
- (29) Operatorius bent kartą per metus turėtų kompetentingai institucijai pranešti, *inter alia*, stebėsenos rezultatus. Be to, valstybės narės turėtų sukurti tikrinimo sistemą, užtikrinančią, kad saugykla būtų eksploatuojama laikantis šios direktyvos reikalavimų.
- (30) Būtina reglamentuoti atsakomybę už žalą vietos aplinkai ir klimatui, padarytą nepavykus izoliuoti CO₂ visam laikui. Atsakomybę už žalą aplinkai (žalą saugomoms rūšims ir natūralioms buveinėms, vandeniui ir žemei) reglamentuoja 2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/35/EB dėl atsakomybės už aplinkos apsaugą siekiant išvengti žalos aplinkai ir ją ištaisyti (atlyginti) ⁽¹⁾, kuri turėtų būti taikoma saugyklų eksploatacijai pagal šią direktyvą. Atsakomybė už žalą klimatui dėl nuotėkio yra reglamentuojama saugyklas įtraukus į Direktyvą 2003/87/EB, kurioje reikalaujama, įvykus nuotėkiui, atsakyti apyvartinių taršos prekybos leidimų. Be to, šioje direktyvoje turėtų būti nustatytas įpareigojimas saugyklos operatoriumi nuotėkio arba didelių pažeidimų atvejais imtis atkuriamųjų priemonių remiantis kompetentingai nacionalinei institucijai pateiktu ir jos patvirtintu atkuriamųjų priemonių planu. Jei operatorius nesiima būtinų atkuriamųjų priemonių, šių priemonių turėtų imtis kompetentinga institucija, kuri patirtas išlaidas susigrąžintų iš operatoriaus.
- (31) Įvykdžius tam tikras leidime nurodytas sąlygas, saugyklą reikėtų operatoriaus prašymu ir kompetentingos institucijos leidimu arba kompetentingai institucijai taip nusprendus po to, kai buvo panaikintas leidimas saugoti, uždaryti.
- (32) Saugyklą uždarius, operatorius ir toliau turėtų būti atsakingas už eksploataciją, stebėseną, kontrolę, atskaitomybę ir atkuriamąsias priemones pagal šios direktyvos reikalavimus, remdamasis laikotarpiu po uždarymo taikomu planu, pateiktu kompetentingai institucijai ir jos patvirtintu, taip pat ir už visus iš to kylančius išipareigojimus pagal kitas susijusias Bendrijos teisės aktų nuostatas, kol atsakomybė už saugyklą bus perduota kompetentingai institucijai.
- (33) Atsakomybė už saugyklą, įskaitant konkrečius teisinius įpareigojimus, turėtų būti perduota kompetentingai institucijai, jei visi turimi duomenys rodo, kad saugojamas CO₂ bus izoliuotas sandariai ir visam laikui. Tuo tikslu operatorius turėtų pateikti atskaitą kompetentingai institucijai, kad ji patvirtintų perdavimą. Ankstyvame šios direktyvos įgyvendinimo etape, siekiant užtikrinti nuoseklų šios direktyvos reikalavimų įgyvendinimą visoje Bendrijoje, visos ataskaitos po jų gavimo turėtų būti pateiktos Komisijai. Visus sprendimų dėl patvirtinimo projektus reikėtų persiųsti Komisijai, kad ji per keturis mėnesius nuo jų gavimo galėtų dėl jų pateikti nuomonę. Nacionalinės valdžios institucijos turėtų atsižvelgti į šią nuomonę priimdamos sprendimą dėl patvirtinimo ir turėtų pateikti motyvus, kai Komisijos nuomonės nesilaiko. Sprendimų dėl patvirtinimo projektų persvarstymas, kaip ir leidimų saugoti projektų persvarstymas Bendrijos lygiu, turėtų padėti sustiprinti visuomenės pasitikėjimą CCS.

⁽¹⁾ OL L 143, 2004 4 30, p. 56.

- (34) Dėl atsakomybės, išskyrus atsakomybę, kurią reglamentuoja ši direktyva, Direktyva 2003/87/EB ir Direktyva 2004/35/EB, visų pirma susijusios su suleidimo faze, saugyklos uždarymu ir laikotarpiu po teisinių įsipareigojimų perdavimo kompetentingai institucijai, turėtų būti sprendžiama nacionaliniu lygiu.
- (35) Perdavus atsakomybę, stebėseną turėtų būti sumažinta iki tokio lygio, kurio pakaktų nuotėkiams ar dideliems pažeidimams nustatyti, tačiau turėtų būti vėl suintensyvinama, jei būtų nustatytas nuotėkis arba dideli pažeidimai. Perdavus atsakomybę, buvęs operatorius neturėtų kompensuoti kompetentingos institucijos patirtų išlaidų, išskyrus atvejus, susijusius su operatoriaus kalte prieš perduodant atsakomybę už saugyklą.
- (36) Siekiant užtikrinti įsipareigojimų, susijusių su uždarymu ir laikotarpiu po uždarymo, įsipareigojimų, kylančių dėl įtraukimo į Direktyvą 2003/87/EB, ir šioje direktyvoje numatytų įpareigojimų imtis atkuriamųjų priemonių nuotėkio ar didelių pažeidimų atveju, laikymąsi, reikėtų nustatyti finansines nuostatas. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad galimas operatorius įrodytų (pateikdamas finansinę garantiją ar kitą lygiavertį dokumentą), jog prieš pradėdamas suleidimą galios ir bus taikomos finansinės nuostatos.
- (37) Nacionalinėms valdžios institucijoms po atsakomybės perdavimo gali tekti patirti išlaidų, pavyzdžiui, stebėsenos išlaidų, susijusių su CO₂ saugojimu. Todėl prieš perduodant atsakomybę ir laikantis tvarkos, kurią nustato valstybės narės, operatorius sumoka kompetentingai institucijai finansinį įnašą. Šio finansinio įnašo dydis turėtų būti bent jau toks, kad padengtų numatomas 30 metų trukmės stebėsenos išlaidas. Siekiant užtikrinti nuoseklų šios direktyvos reikalavimų įgyvendinimą visoje Bendrijoje, finansinio įnašo dydis turėtų būti nustatytas remiantis Komisijos priimamomis gairėmis.
- (38) Galimybė naudotis CO₂ vamzdynų tinklais ir saugyklomis, nepriklausomai nuo potencialių naudotojų geografinės vietos Europos Sąjungoje, galėtų būti dalyvavimo elektros ir šilumos vidaus rinkoje arba konkurencingo veikimo joje sąlyga, atsižvelgiant į CO₂ emisijos ir CCS sąlygines kainas. Todėl reikėtų numatyti priemones, kurios potencialiems naudotojams suteiktų šią galimybę. Kaip tai padaryti, turėtų nustatyti kiekviena valstybė narė, naudojimosi teisę suteikdama sąžiningai, viešai ir nediskriminuojančiai atsižvelgdama, *inter alia*, į turimus arba pagrįstai potencialius transportavimo bei saugojimo pajėgumus, taip pat ir į tai, kokią dalį sudaro jos įsipareigojimai pagal tarptautinius teisinius dokumentus ir Bendrijos teisės aktus CO₂ emisijos kiekį sumažinti taikant CCS. CO₂ transportavimo vamzdynai turėtų, kai įmanoma, būti suprojektuoti taip, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos prieigai prie CO₂ srautų, atitinkančių pagrįstas minimalias sudėties ribines vertes. Be to, valstybės narės turėtų sukurti ginčų sprendimo mechanizmus, padedančius greitai išspręsti ginčus dėl teisės naudotis vamzdynų tinklais ir saugyklomis.
- (39) Būtina priimti nuostatas, užtikrinančias, kad transportuojant CO₂ iš vienos valstybės į kitą arba saugyklai ar saugyklos kompleksui esant ne vienos valstybės teritorijoje, suinteresuotų valstybių narių kompetentingos institucijos kartu laikytųsi šios direktyvos ir visų kitų Bendrijos teisės aktų reikalavimų.
- (40) Kompetentingos institucijos turėtų sudaryti ir tvarkyti suteiktų leidimų saugoti ir visų uždarytų saugyklų ir aplinkinių saugyklų kompleksų registrus, įskaitant jų erdvinio masto žemėlapius, į kuriuos kompetentingos nacionalinės institucijos turi atsižvelgti atlikdamos atitinkamas planavimo ir leidimų išdavimo procedūras. Apie šį registrą taip pat reikėtų pranešti Komisijai.
- (41) Valstybės narės turėtų pateikti ataskaitas apie šios direktyvos įgyvendinimą, parengtas remiantis klausimynais, Komisijos sudarytais pagal 1991 m. gruodžio 23 d. Tarybos direktyvą 91/692/EEB, standartizuojančią ir racionalizuojančią ataskaitas apie tam tikrų su aplinka susijusių direktyvų įgyvendinimą ⁽¹⁾.
- (42) Valstybės narės turėtų nustatyti taisykles dėl sankcijų, taikytinų pažeidus nacionalines nuostatas, priimtas pagal šią direktyvą. Tos sankcijos turėtų būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios.
- (43) Šios direktyvos įgyvendinimui būtinos priemonės turėtų būti tvirtinamos pagal 1999 m. birželio 28 d. Tarybos sprendimą 1999/468/EB, nustatantį Komisijos naudojimosi jai suteiktais įgyvendinimo įgaliojimais tvarką ⁽²⁾.
- (44) Visų pirma Komisijai turėtų būti suteikti įgaliojimai iš dalies pakeisti priedus. Kadangi tos priemonės yra bendro pobūdžio ir skirtos iš dalies pakeisti neesmines šios direktyvos nuostatas, jos turi būti tvirtinamos pagal Sprendimo 1999/468/EB 5a straipsnyje nustatytą reguliavimo procedūrą su tikrinimu.
- (45) Direktyvą 85/337/EEB reikėtų iš dalies pakeisti į jos taikymo sritį įtraukiant šioje direktyvoje nurodytą geologiniam saugojimui skirtų CO₂ srautų surinkimą bei transportavimą, taip pat saugyklas. Direktyvą 2004/35/EB reikėtų iš dalies pakeisti į jos taikymo sritį įtraukiant saugyklų eksploatavimą pagal šią direktyvą. Direktyvą 2008/1/EB reikėtų iš dalies pakeisti į jos taikymo sritį įtraukiant geologiniam saugojimui skirtų CO₂ srautų surinkimą iš įrenginių, kuriems taikoma ta direktyva.

(1) OL L 377, 1991 12 31, p. 48.

(2) OL L 184, 1999 7 17, p. 23.

- (46) Šios direktyvos priėmimas turėtų užtikrinti aukštą aplinkos ir žmonių sveikatos apsaugos nuo pavojaus, kurį kelia CO₂ geologinis saugojimas, lygį. Dėl to reikėtų iš dalies pakeisti 2006 m. balandžio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2006/12/EB dėl atliekų ⁽¹⁾ ir 2006 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1013/2006 dėl atliekų vežimo ⁽²⁾, iš šių dokumentų taikymo srities išbraukiant geologiniam saugojimui skirtą CO₂ surinkimą ir transportavimą. Be to, reikėtų iš dalies pakeisti 2000 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2000/60/EB, nustatančią Bendrijos veiksmy vandens politikos srityje pagrindus ⁽³⁾, joje numatant leidimą suleisti CO₂ į druskingus vandeninguosius sluoksnius geologiniam saugojimui. Tokiam suleidimui reikia taikyti Bendrijos teisės aktų dėl požeminio vandens apsaugos nuostatas ir jį vykdyti pagal Direktyvos 2000/60/EB 4 straipsnio 1 dalies b punktą ir 2006 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2006/118/EB dėl požeminio vandens apsaugos nuo taršos ir jo būklės blogėjimo ⁽⁴⁾.
- (47) Norint pereiti prie nedidelius anglies dioksido kiekius išmetančios energijos gamybos, reikia, kad energijos gamybos deginant iškastinį kurą atveju būtų taip naujai investuojama, kad būtų užtikrintos palankesnės sąlygos labai sumažinti emisijas. Šiuo tikslu reikėtų iš dalies pakeisti 2001 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2001/80/EB dėl tam tikrų teršalų, išmetamų į orą iš didelių kurą deginančių įrenginių, kiekio apribojimo ⁽⁵⁾, įtraukiant į ją reikalavimą, kad visuose nustatytos galios kurą deginančiuose įrenginiuose, kuriems statybos licencijos originalas arba eksploatacijos licencijos originalas išduotas po šios direktyvos įsigaliojimo, instaliavimo vietoje būtų pakankamai erdvės, reikalingos CO₂ surinkti ir suspausti, jeigu yra tinkamos saugyklos, yra jei techniniu ir ekonominiu požiūriu yra galimybių transportuoti CO₂ ir modifikuoti CO₂ surinkimo įrangą. Reikėtų įvertinti ekonominį transportavimo ir modifikavimo įgyvendinamumą atsižvelgiant į numatomas su CO₂ išvengimu atitinkamomis vietos sąlygomis susijusias išlaidas tais atvejais, kai modifikavimas vykdomas ir numatomų su CO₂ susijusių išlaidų apyvartiniai taršos leidimai išduodami Bendrijoje. Prognozės turėtų būti grindžiamos naujausiais įrodymais; taip pat reikėtų atlikti techninių galimybių peržiūrą ir vertinimo proceso neapibrėžtumo analizę. Remdamasi operatoriaus atliktu įvertinimu ir kita turima informacija, kompetentinga institucija turėtų nustatyti, ar šios sąlygos, visų pirma dėl aplinkos ir žmonių sveikatos apsaugos, yra įvykdytos.
- (48) Komisija iki 2015 m. birželio 30 d. turėtų peržiūrėti šią direktyvą atsižvelgdama į patirtį, įgytą ankstyvuojau jos įgyvendinimo etapu, ir atitinkamais atvejais pateikti pasiūlymus dėl jos patikslinimo.
- (49) Kadangi nė viena valstybė narė atskirai negali deramai pasiekti šios direktyvos tikslo – būtent sukurti teisinę sistemą, reglamentuojančią aplinką tausojančią CO₂ saugojimą – o dėl jos masto ir poveikio tai lengviau pasiekti Bendrijos lygiu, Bendrija, laikydamasi Sutarties 5 straipsnyje nurodyto subsidiarumo principo, gali nustatyti priemones. Pagal tame straipsnyje nurodytą proporcingumo principą šia direktyva neviršijama tai, kas būtina nurodytam tikslui pasiekti.
- (50) Pagal Tarpinstitucinio susitarimo dėl geresnės teisėkūros ⁽⁶⁾ 34 punktą valstybės narės raginamos savo ir Bendrijos interesų labui parengti lenteles, kurios kuo geriau iliustruotų šios direktyvos ir jos perkėlimo į nacionalinę teisę priemonių tarpusavio atitiktį, ir viešai jas paskelbti.
- (51) Šios direktyvos taikymas neprieštarauja Sutarties 87 ir 88 straipsniams,

PRIĖMĖ ŠIĄ DIREKTYVĄ:

1 SKYRIUS

DALYKAS, TAIKOMO SRITIS IR SAŲOKOS

1 straipsnis

Dalykas ir tikslas

1. Šioje direktyvoje yra nustatyta anglies dioksido (CO₂) aplinką tausojančio geologinio saugojimo teisinė sistema, siekiant padėti kovoti su klimato kaita.

2. CO₂ aplinką tausojančio geologinio saugojimo tikslas – CO₂ izoliavimas visam laikui tokiu būdu, kad būtų kuo labiau išvengta neigiamo poveikio ir bet kokio pavojaus aplinkai bei žmonių sveikatai, o jei tai neįmanoma, kad toks poveikis ir pavojus būtų panaikinti.

2 straipsnis

Taikymo sritis ir draudimas

1. Ši direktyva taikoma CO₂ geologiniam saugojimui valstybių narių teritorijoje, jų išskirtinėse ekonominėse zonose ir jų kontinentiniuose šelfuose, kaip apibrėžta Jungtinių Tautų jūrų teisės konvencijoje (JTJK).

⁽¹⁾ OL L 114, 2006 4 27, p. 9. Direktyva 2006/12/EB nuo 2010 m. gruodžio 12 d. panaikinama 2008 m. lapkričio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/98/EB dėl atliekų, panaikinanti tam tikras direktyvas (OL L 312, 2008 11 22, p. 3).

⁽²⁾ OL L 190, 2006 7 12, p. 1.

⁽³⁾ OL L 327, 2000 12 22, p. 1.

⁽⁴⁾ OL L 372, 2006 12 27, p. 19.

⁽⁵⁾ OL L 309, 2001 11 27, p. 1.

⁽⁶⁾ OL C 321, 2003 12 31, p. 1.

2. Ši direktyva netaikoma CO₂ geologiniam saugojimui, kuris vykdomas naujų produktų ir procesų mokslinių tyrimų, plėtros ar bandymų tikslais, jei ketinama iš viso saugoti mažiau nei 100 kilotonų.

3. Neleidžiama CO₂ saugoti saugykloje, esančioje saugyklos komplekse, kuris yra už 1 dalyje nurodytos teritorijos ribų.

4. Neleidžiama CO₂ saugoti vandens storumėse.

3 straipsnis

Sąvokos

Šios direktyvos tikslais taikomos šios sąvokos:

- 1) CO₂ geologinis saugojimas – CO₂ srautų suleidimas į požemines geologines formacijas kartu su tokių srautų saugojimu jose;
- 2) vandens storumė – vertikali ištisinė vandens masė nuo vandens telkinio paviršiaus iki dugno nuosėdų;
- 3) saugykla – nustatyta teritorija geologinėje formacijoje, naudojama CO₂ geologiniam saugojimui, ir susiję paviršiaus bei suleidimo įrenginiai;
- 4) geologinė formacija – litostratigrafinis padalinys, kuriame gali būti išskirti ir kartografuoti aiškūs uolienų sluoksniai;
- 5) nuotėkis – bet koks CO₂ išsilaisvinimas iš saugyklos komplekso;
- 6) saugyklos kompleksas – saugykla ir ją supanti geologinė sfera, kuri gali turėti įtakos bendram saugojimo vientisumui ir saugumui (t. y. antrinė izoliavimo formacija);
- 7) hidraulinis įrenginys – hidraulinio būdu susieta korinė erdvė, kurioje slėgio perdavimas gali būti išmatuotas techninėmis priemonėmis ir kurioje srautai apriboti barjeriais, pavyzdžiui, sprūdžiais, druskos olomis, litologinėmis ribomis, arba skylančia ar atsidengiančia formacija;
- 8) žvalgyba – potencialių saugyklų kompleksų vertinimas CO₂ geologinio saugojimo tikslais, atliekamas vykdant veiklą, kurios metu patenkama į giluminius sluoksnius, pavyzdžiui, gręžinių gręžimas, siekiant gauti geologinės informacijos apie potencialaus saugyklos komplekso geologinę sandarą ir atitinkamais atvejais suleidimo bandymai siekiant apibūdinti saugyklą;
- 9) leidimas žvalgyti – raštiškas ir pagrįstas sprendimas, pagal kurį leidžiama žvalgyti ir kuriame nustatomos žvalgyimo vykdymo sąlygos, išduotas kompetentingos institucijos pagal šios direktyvos reikalavimus;
- 10) operatorius – fizinis arba juridinis, privatus arba viešasis asmuo, kuris eksploatuoja arba kontroliuoja saugyklą arba kuriam pagal nacionalinės teisės aktus buvo suteikti sprendžiamieji ekonominiai įgaliojimai dėl techninės saugyklos veiklos;
- 11) leidimas saugoti – raštiškas ir pagrįstas sprendimas ar sprendimai, pagal kurį (-iuos) operatoriui leidžiama vykdyti CO₂ geologinį saugojimą saugykloje ir kuriame nustatomos saugojimo vykdymo sąlygos, išduotas (-i) kompetentingos institucijos pagal šios direktyvos reikalavimus;
- 12) esminis pakeitimas – pakeitimas, nenumatytas leidime saugoti, kuris gali turėti didelį poveikį aplinkai ar žmonių sveikatai;
- 13) CO₂ srautas – medžiagų srautas, kuris atsiranda surenkant CO₂;
- 14) atliekos – medžiagos, Direktyvos 2006/12/EB 1 straipsnio 1 dalies a punkte apibrėžtos kaip atliekos;
- 15) CO₂ pliumas – geologinėje formacijoje išsisklaidęs CO₂ kiekis;
- 16) migracija – CO₂ judėjimas saugyklos komplekse;
- 17) didelis pažeidimas – su suleidimo ar saugojimo veikla arba paties saugyklos komplekso būkle susijęs pažeidimas, keliantis nuotėkio pavojų arba pavojų aplinkai ar žmonių sveikatai;
- 18) didelis pavojus – tikimybės, kad bus padaryta žala, ir žalos masto derinys, į kurį negalima neatsižvelgti, iš naujo neapsvarstant šios atitinkamai saugyklai taikomos direktyvos tikslo;
- 19) ištaisomosios priemonės – priemonės, kurių imamasi siekiant ištaisyti didelius pažeidimus arba užsandarinti nuotėkio vietas, siekiant išvengti CO₂ nuotėkio iš saugyklos komplekso arba jį sustabdyti;
- 20) saugyklos „uždarymas“ – visiškas CO₂ suleidimo į tą saugyklą nutraukimas;
- 21) laikotarpis po uždarymo – laikotarpis po saugyklos uždarymo, įskaitant laikotarpį po atsakomybės perdavimo kompetingai institucijai;
- 22) vamzdynų tinklas – vamzdynas, įskaitant susijusias slėgines, skirtas transportuoti CO₂ į saugyklą.

2 SKYRIUS

SAUGYKLŲ PARINKIMAS IR LEIDIMAI ŽVALGYTI

4 straipsnis

Saugyklų parinkimas

1. Valstybės narės išlaiko teisę nustatyti teritorijas, kurios pagal šios direktyvos reikalavimus gali būti parinktos saugykloms. Tai apima valstybių narių teisę neleisti saugoti CO₂ savo teritorijos dalyse ar visoje teritorijoje.

2. Valstybės narės, kurios ketina leisti įrengti CO₂ geologinio saugojimo saugyklas savo teritorijoje, įvertina saugojimo pajėgumą, esantį savo teritorijos dalyse arba visoje teritorijoje, įskaitant leidimą žvalgyti pagal 5 straipsnį. Komisija gali organizuoti tų valstybių narių keitimąsi informacija ir geriausios praktikos pavyzdžiais atsižvelgdama į 27 straipsnyje numatytą keitimąsi informacija.

3. Geologinės formacijos tinkamumas saugyklai nustatomas pagal I priede nurodytus kriterijus apibūdinant ir įvertinant potencialų saugyklos kompleksą ir jį supančią aplinką.

4. Geologinė formacija saugyklai parenkama tik tuo atveju, jei siūlomomis naudojimo sąlygomis nėra didelio nuotėkio pavojaus ir jei nėra didelio pavojaus aplinkai ar sveikatai.

5 straipsnis

Leidimai žvalgyti

1. Jei valstybės narės nustato, kad, norint gauti saugyklų parinkimui pagal 4 straipsnį reikalingos informacijos, būtina žvalgyba, jos užtikrina, kad tokia žvalgyba nebūtų atliekama neturint leidimo žvalgyti.

Atitinkamais atvejais suleidimo bandymų stebėseną gali būti įtraukta į leidimą žvalgyti.

2. Valstybės narės užtikrina, kad leidimo žvalgyti išdavimo procedūros būtų taikomos visiems reikiamus pajėgumus turintiems subjektams ir kad leidimai būtų išduodami arba būtų atsisakoma juos išduoti taikant objektyvius, paskelbtus ir nediskriminacinius kriterijus.

3. Leidimo galiojimo laikotarpis neturi būti ilgesnis nei laikotarpis, reikalingas žvalgymui, kuriam jis išduotas, atlikti. Tačiau valstybės narės gali pratęsti leidimo galiojimo laikotarpį, jei numatyto galiojimo laikotarpio nepakanka atitinkamam žvalgymui užbaigti ir jei tas žvalgymas buvo atliekamas laikantis leidimo sąlygų. Leidimai žvalgyti išduodami tam tikro dydžio teritorijai.

4. Leidimo žvalgyti turėtojas turi išimtinę teisę žvalgyti potencialų CO₂ saugyklos kompleksą. Valstybės narės užtikrina, kad leidimo galiojimo laikotarpiu nebūtų leidžiama naudoti komplekso ne pagal paskirtį.

3 SKYRIUS

LEIDIMAI SAUGOTI

6 straipsnis

Leidimai saugoti

1. Valstybės narės užtikrina, kad saugykla nebūtų eksploatuojama neturint leidimo saugoti, kad už kiekvieną saugyklą būtų atsakingas tik vienas operatorius ir kad saugykla nebūtų naudojama ne pagal paskirtį.

2. Valstybės narės užtikrina, kad leidimų saugoti išdavimo tvarka būtų taikoma visiems reikiamus pajėgumus turintiems subjektams ir kad leidimai būtų išduodami taikant objektyvius, paskelbtus ir skaidrius kriterijus.

3. Nepažeidžiant šios direktyvos reikalavimų, pirmenybė išduodant leidimą saugoti atitinkamoje saugykloje teikiama leidimo žvalgyti tą saugyklą turėtojui, jei tos saugyklos žvalgymas užbaigtas, visos leidime žvalgyti nustatytos sąlygos yra įvykdytos ir prašymas išduoti leidimą saugoti pateiktas leidimo žvalgyti galiojimo laikotarpiu. Valstybės narės užtikrina, kad leidimo išdavimo procedūros metu komplekso nebūtų leidžiama naudoti ne pagal paskirtį.

7 straipsnis

Prašymai išduoti leidimus saugoti

Kompetentingoms institucijoms pateikiamuose prašymuose išduoti leidimus saugoti nurodoma bent ši informacija:

- 1) potencialaus operatoriaus pavadinimas arba vardas bei pavardė ir adresas;
- 2) potencialaus operatoriaus techninės kvalifikacijos įrodymas;
- 3) saugyklos ir saugyklos komplekso apibūdinimas ir numatomo saugyklos saugumo įvertinimas pagal 4 straipsnio 3 bei 4 dalis;
- 4) visas CO₂ kiekis, kuris bus suleidžiamas ir saugomas, taip pat numatomi šaltiniai ir transportavimo būdai, CO₂ srautų sudėtis, suleidimo sparta ir slėgis bei suleidimo įrenginių vieta;
- 5) didelių pažeidimų prevencijos priemonių apibūdinimas;
- 6) siūlomas stebėsenos planas, numatytas 13 straipsnio 2 dalyje;

- 7) siūlomas ištaisomųjų priemonių planas, numatytas 16 straipsnio 2 dalyje;
- 8) siūlomas laikinas planas, taikytinas laikotarpiu po uždarymo, numatytas 17 straipsnio 3 dalyje;
- 9) informacija, pateikta pagal Direktyvos 85/337/EEB 5 straipsnį;
- 10) įrodymas, kad finansinė garantija arba kita lygiavertė sąlyga, kaip reikalaujama pagal 19 straipsnį, galios ir bus taikoma prieš suleidimo pradžią.

8 straipsnis

Leidimų saugoti išdavimo sąlygos

Kompetentinga institucija leidimą saugoti išduoda, tik jei laikomasi šių sąlygų:

- 1) kompetentinga institucija, remdamasi pagal 7 straipsnį pateiktu prašymu ir kita atitinkama informacija, įsitikina, kad:
  - a) yra laikomasi visų susijusių šios direktyvos ir kitų atitinkamų Bendrijos teisės aktų reikalavimų;
  - b) operatorius yra finansiškai patikimas, turi techninę kvalifikaciją ir gali patikimai eksploatuoti ir kontroliuoti saugyklą, ir kad operatoriui bei visiems darbuotojams suteikiamos galimybės tobulėti profesinėje bei techninėje srityse ir mokytis;
  - c) tais atvejais, kai viename hidrauliniam įrenginyje yra daugiau nei viena saugykla, galima slėgio sąveika yra tokia, kad visos saugyklos tuo pačiu metu gali atitikti šios direktyvos reikalavimus;
- 2) kompetentinga institucija atsižvelgė į bet kokią Komisijos nuomonę dėl leidimo projekto, pateiktą pagal 10 straipsnį.

9 straipsnis

Leidimų saugoti turinys

Leidime nurodoma bent ši informacija:

- 1) operatoriaus pavadinimas arba vardas bei pavardė ir adresas;
- 2) tiksli saugyklos ir saugyklos komplekso vieta bei ribos ir su hidrauliniais įrenginiais susijusi informacija;
- 3) saugojimo veiklos reikalavimai, visas geologiniam saugojimui patvirtintas CO₂ kiekis, rezervuaro slėgio ribos bei didžiausia suleidimo sparta ir slėgis;

- 4) 12 straipsnyje numatyti CO₂ srauto sudėties reikalavimai ir CO₂ srauto priėmimo tvarka, o prireikus – ir papildomi suleidimo bei saugojimo reikalavimai, visų pirma skirti užkirsti kelią dideliems pažeidimams;
- 5) 13 straipsnyje numatyti patvirtintas stebėsenos planas, įsipareigojimas įgyvendinti šį planą ir jo atnaujinimo reikalavimai, taip pat 14 straipsnyje numatyti atskaitomybės reikalavimai;
- 6) 16 straipsnyje numatyti reikalavimas pranešti kompetentingai institucijai, jei įvyktų nuotėkis arba būtų padarytas didelis pažeidimas, patvirtintas ištaisomųjų priemonių planas ir įsipareigojimas įgyvendinti ištaisomųjų priemonių planą, jei įvyktų nuotėkis arba būtų padarytas didelis pažeidimas;
- 7) 17 straipsnyje nurodytos uždarymo sąlygos ir patvirtintas laikinas laikotarpiu po uždarymo taikomas planas;
- 8) bet kokios nuostatos dėl leidimo saugoti pakeitimo, peržiūros, pratęsimo ir panaikinimo pagal 11 straipsnį;
- 9) 19 straipsnyje numatytas reikalavimas nustatyti ir išlaikyti finansinę garantiją arba kurią nors kitą lygiavertę sąlygą.

10 straipsnis

Komisijos atliekama leidimų saugoti projektų peržiūra

1. Prašymus išduoti leidimą valstybės narės per vieną mėnesį nuo jų gavimo pateikia Komisijai. Jos taip pat pateikia kitą susijusią medžiagą, į kurią kompetentinga institucija atsižvelgia priimdama sprendimą dėl leidimo saugoti išdavimo. Jos praneša Komisijai apie visus leidimų saugoti projektus ir visą kitą informaciją, į kurią kompetentinga institucija atsižvelgia tvirtindama sprendimo projektą. Komisija per keturis mėnesius nuo leidimo saugoti projekto gavimo dėl jo gali pareikšti neprivalomą nuomonę. Jei Komisija nusprendžia nepareikšti nuomonės, ji per vieną mėnesį nuo leidimo projekto pateikimo apie tai praneša valstybei narei ir nurodo motyvus.
2. Kompetentinga institucija praneša Komisijai galutinį sprendimą ir, jei jis skiriasi nuo Komisijos nuomonės, šį skirtumą pagrįdžia.

11 straipsnis

Leidimų saugoti pakeitimai, peržiūra, pratęsimas ir panaikinimas

1. Operatorius praneša kompetentingai institucijai apie visus numatytus saugyklos eksploatacijos pakeitimus, įskaitant su operatoriumi susijusius pakeitimus. Prireikus kompetentinga institucija pratęsia leidimą saugoti arba atnaujinama leidimo sąlygas.

2. Valstybės narės užtikrina, kad esminiai pakeitimai nebūtų atliekami, jei pagal šią direktyvą neišduodamas naujas leidimas saugoti arba leidimas saugoti nepratęsiamas. Tokiais atvejais taikoma Direktyvos 85/337/EEB II priedo 13 punkto pirma įtrauka.

3. Kompetentinga institucija peržiūri ir prireikus pratęsia arba kraštutiniu atveju panaikina leidimą saugoti:

- a) jei jai pranešama arba ji informuojama apie bet kokią nuotėkį arba didelius pažeidimus, kaip numatyta 16 straipsnio 1 dalyje;
- b) jei pagal 14 straipsnį pateiktos ataskaitos arba pagal 15 straipsnį atlikti aplinkosauginiai tikrinimai rodo, kad nesilaikoma leidimo sąlygų arba yra nuotėkio arba didelių pažeidimų pavojus;
- c) jei jai žinoma, kad operatorius nesilaikė leidimo sąlygų;
- d) jei remiantis naujausiais mokslinių tyrimų rezultatais ir technologine pažanga paaiškėja, kad tai yra būtina; arba
- e) nepažeidžiant a–d punktų, praėjus penkeriems metams nuo leidimo išdavimo ir vėliau kas dešimt metų.

4. Pagal 3 dalį panaikinus leidimą, kompetentinga institucija arba išduoda naują leidimą saugoti, arba uždaro saugyklą pagal 17 straipsnio 1 dalies c punktą. Kol naujas leidimas saugoti neišduotas, kompetentinga institucija laikinai perima visus teisinius įpareigojimus dėl priėmimo kriterijų tais atvejais, kai ji nusprendžia tęsti CO₂ suleidimą, dėl stebėsenos ir ištaisomųjų priemonių pagal šioje direktyvoje nustatytus reikalavimus, dėl apyvartinių taršos leidimų atsisakymo nuotėkio atvejais pagal Direktyvą 2003/87/EB ir dėl prevencinių ir ištaisomųjų veiksmų pagal Direktyvos 2004/35/EB 5 straipsnio 1 dalį ir 6 straipsnio 1 dalį. Kompetentinga institucija susigrąžina visas patirtas išlaidas iš buvusio operatoriaus, be kita ko, pasinaudodama 19 straipsnyje nurodyta finansine garantija. Jei saugykla uždaroma pagal 17 straipsnio 1 dalies c punktą, taikoma 17 straipsnio 4 dalis.

4 SKYRIUS

ĮSIPAREIGOJIMAI, SUSIJĘ SU EKSPLOATAVIMU, UŽDARYMU IR LAIKOTARPIU PO UŽDARYMO

12 straipsnis

CO₂ srauto priėmimo kriterijai ir procedūra

1. CO₂ srautą iš esmės sudaro anglies dioksidas. Todėl jį negali būti pridėdama atliekų ar kitų medžiagų, taip siekiant jas pašalinti. Tačiau CO₂ sraute gali būti panašių medžiagų, atsitiktinai patekusių iš šaltinio, atsitiktinai patekusių surinkimo ar suleidimo procesometu, ir medžiagų, pridėtų siekiant stebėti ir tikrinti CO₂ migraciją. Visų atsitiktinai patekusių ir pridėtų medžiagų koncentracijos kiekiai neturi siekti tokio lygio, kad:

- a) padarytų neigiamą poveikį saugyklos vientisumui arba susijusiai vamzdinių infrastruktūrai;

- b) keltų didelį pavojų aplinkai ar žmonių sveikatai; arba
- c) pažeistų taikytinų Bendrijos teisės aktų reikalavimus.

2. Komisija prireikus priima gaires, skirtas padėti nustatyti kiekvienu atveju atskirai taikytinas 1 dalyje nustatytų kriterijų laikymosi sąlygas.

3. Valstybės narės užtikrina, kad operatorius:

- a) priimtų ir suleistų CO₂ srautus tik tuo atveju, jei yra atlikta srautų sudėties, įskaitant išdinančias medžiagas, analizė bei rizikos įvertinimas ir jei rizikos įvertinimas parodė, kad taršos lygiai atitinka 1 dalyje nurodytas sąlygas;
- b) registruotų pristatytų ir suleistų CO₂ srautų kiekius bei savybes, įskaitant tokių srautų sudėtį.

13 straipsnis

Stebėseną

1. Valstybės narės užtikrina, kad operatorius atliktų suleidimo įrenginių, saugyklos komplekso (įskaitant, jei įmanoma, CO₂ pliumą), o prireikus – ir supančios aplinkos stebėseną, kad būtų galima:

- a) palyginti tikrąją ir sumodeliuotą CO₂ ir formacijos vandens reakciją saugykloje;
- b) nustatyti didelius pažeidimus;
- c) nustatyti CO₂ migraciją;
- d) nustatyti CO₂ nuotėkį;
- e) nustatyti didelį neigiamą poveikį supančiai aplinkai, įskaitant visų pirma geriamajam vandeniui, gyventojams arba tiems, kurie naudojami supančia biosfera;
- f) įvertinti pagal 16 straipsnį taikytų ištaisomųjų priemonių veiksmingumą;
- g) atnaujinti saugyklos komplekso saugumo ir vientisumo įvertinimą artimiausiu ir ilgalaikiu laikotarpiu, įskaitant įvertinimą, ar saugomas CO₂ bus sandariai ir visam laikui izoliuotas.

2. Stebėseną atliekama vadovaujantis stebėsenos planu, operatoriaus parengtu pagal II priede nustatytus reikalavimus, įskaitant išsamią informaciją apie stebėseną, vykdomą laikantis pagal Direktyvos 2003/87/EB 14 straipsnį ir 23 straipsnio 2 dalį priimtų gairių, ir pateiktu kompetentingai institucijai bei jos patvirtintu pagal šios direktyvos 7 straipsnio 6 punktą ir 9 straipsnio 5 punktą. Šis planas atnaujinamas pagal II priede nustatytus reikalavimus ir visada – kas penkerius metus, siekiant atsižvelgti į įvertinto nuotėkio pavojaus pokyčius, įvertinto pavojaus aplinkai bei žmonių sveikatai pokyčius, naujas mokslines žinias ir geriausių turimų technologijų patobulimus. Atnaujinti planai dar kartą pateikiami kompetentingai institucijai patvirtinti.

14 straipsnis

Operatoriaus atskaitomybė

Operatorius kompetentingos institucijos nustatytu dažnumu ir bet kokių atveju – bent kartą per metus kompetentingai institucijai pateikia:

1. visus 13 straipsnyje numatytos stebėsenos ataskaitiniu laikotarpiu rezultatus, įskaitant informaciją apie naudotą stebėsenos technologiją;
2. ataskaitiniu laikotarpiu pristatytų bei suleistų ir pagal 12 straipsnio 3 dalies b punktą įregistruotų CO₂ srautų kiekius ir savybes, įskaitant šių srautų sudėtį;
3. finansinės garantijos įdiegimo ir išlaikymo įrodymą pagal 19 straipsnį ir 9 straipsnio 9 punktą;
4. visą kitą informaciją, kurią kompetentinga institucija laiko svarbia, kad galėtų įvertinti, ar laikomasi leidime saugoti nurodytų sąlygų ir kuri suteikia daugiau žinių apie CO₂ reakciją saugykloje.

15 straipsnis

Patikrinimai

1. Valstybės narės užtikrina, kad kompetentingos institucijos parengtų visų saugyklų kompleksų, kuriems taikoma ši direktyva, eilinių ir neeilinių patikrinimų sistemą, siekiant patikrinti, ar laikomasi šios direktyvos reikalavimų, ir skatinti jų laikytis bei stebėti poveikį aplinkai ir žmonių sveikatai.
2. Patikrinimų metu turėtų būti apsilankyta antžeminiuose įrenginiuose, įskaitant suleidimo įrenginius, atliktas operatoriaus atliekamo suleidimo bei stebėsenos vertinimas ir patikrinti visi operatoriaus saugomi atitinkami įrašai.
3. Eiliniai patikrinimai atliekami bent kartą per metus trejų metų laikotarpiu po uždarymo ir kas penkerius metus, kol atsakomybė perduodama kompetentingai institucijai. Jų metu tikrinami atitinkami suleidimo ir stebėsenos įrenginiai, taip pat visas

atitinkamas saugyklos komplekso poveikis aplinkai ir žmonių sveikatai.

4. Neeiliniai patikrinimai atliekami:

- a) jei kompetentingai institucijai buvo pranešta arba ji buvo informuota apie nuotėkį arba didelius pažeidimus pagal 16 straipsnio 1 dalį;
- b) jei 14 straipsnyje nurodyti pranešimai rodo, kad nepakankamai laikomasi leidimo sąlygų;
- c) siekiant iširti rimtus skundus, susijusius su aplinka ar žmonių sveikata;
- d) kitais atvejais, kai, kompetentingos institucijos nuomone, tai reikalinga.

5. Po kiekvieno patikrinimo kompetentinga institucija parengia to patikrinimo rezultatų ataskaitą. Ataskaitoje įvertinama, kaip laikomasi šios direktyvos reikalavimų, ir nurodoma, ar būtina imtis tolesnių veiksmų. Ataskaita perduodama atitinkamam operatoriumi ir per du mėnesius nuo patikrinimo paskelbiama laikantis atitinkamų Bendrijos teisės aktų.

16 straipsnis

Priemonės, kurių imamasi nuotėkio arba didelių pažeidimų atveju

1. Valstybės narės užtikrina, kad nuotėkio arba didelių pažeidimų atveju operatorius nedelsdamas praneštų kompetentingai institucijai ir imtųsi būtinų ištaisomųjų priemonių, įskaitant su žmonių sveikatos apsauga susijusias priemones. Apie nuotėkius ir didelius pažeidimus, dėl kurių gali kilti nuotėkio pavojus, operatorius taip pat praneša kompetentingai institucijai pagal Direktyvą 2003/87/EB.
2. Imamasi bent 1 dalyje nurodytų ištaisomųjų priemonių vadovaujantis ištaisomųjų priemonių planu, pateiktu kompetentingai institucijai ir jos patvirtintu pagal 7 straipsnio 7 punktą ir 9 straipsnio 6 punktą.
3. Kompetentinga institucija bet kuriuo metu gali pareikalauti, kad operatorius imtųsi būtinų ištaisomųjų priemonių, taip pat su žmonių sveikatos apsauga susijusių priemonių. Tai gali būti papildomos priemonės arba kitokios priemonės, nei nustatytosios ištaisomųjų priemonių plane. Be to, kompetentinga institucija bet kuriuo metu gali pati imtis ištaisomųjų priemonių.
4. Jei operatorius nesiima būtinų ištaisomųjų priemonių, kompetentinga institucija būtinų ištaisomųjų priemonių imasi pati.
5. Kompetentinga institucija susigražina iš operatoriaus išlaidas, patirtas taikant 3 ir 4 dalyse nurodytas priemones, be kita ko, pasinaudodama 19 straipsnyje nurodyta finansine garantija.

17 straipsnis

Su uždarymu ir laikotarpiu po uždarymo susiję įsipareigojimai

1. Saugykla uždaroma:
  - a) jei yra įvykdytos atitinkamos leidime nurodytos sąlygos;
  - b) operatoriaus pagrįstu prašymu, leidus kompetentingai institucijai; arba
  - c) jei taip nusprendžia kompetentinga institucija, pagal 11 straipsnio 3 dalį panaikinus leidimą saugoti.

2. Saugyklą uždarius pagal 1 dalies a ar b punktą, operatorius ir toliau yra atsakingas už stebėseną, ataskaitų teikimą bei ištaisomašias priemones pagal šioje direktyvoje nustatytus reikalavimus ir už visus įsipareigojimus, susijusius su apyvartinių taršos leidimų atsisakymu nuotėkiu atveju pagal Direktyvą 2003/87/EB, ir prevencinius bei ištaisomuosius veiksmus pagal Direktyvos 2004/35/EB 5–8 straipsnius, kol atsakomybė už saugyklą pagal šios direktyvos 18 straipsnio 1–5 dalis bus perduota kompetentingai institucijai. Be to, operatorius yra atsakingas už saugyklos užplombavimą ir suleidimo įrenginių išvežimą.

3. 2 dalyje nurodyti įsipareigojimai vykdomi pagal laikotarpiu po uždarymo taikomą planą, operatoriaus parengtą atsižvelgiant į geriausią patirtį ir laikantis II priede nustatytų reikalavimų. Laikinas laikotarpis po uždarymo taikomas planas pateikiamas kompetentingai institucijai ir jos patvirtinamas pagal 7 straipsnio 8 punktą ir 9 straipsnio 7 punktą. Prieš uždarant saugyklą pagal šio straipsnio 1 dalies a ar b punktus, laikinasis laikotarpis po uždarymo taikomas planas:
  - a) prirėkus atnaujinamas, atsižvelgiant į rizikos analizę, geriausią patirtį ir technologinius patobulinimus;
  - b) pateikiamas kompetentingai institucijai patvirtinti; ir
  - c) kompetentingos institucijos patvirtinamas kaip galutinis laikotarpis po uždarymo taikomas planas.

4. Uždarius saugyklą pagal 1 dalies c punktą, kompetentinga institucija yra atsakinga už stebėseną bei ištaisomašias priemones pagal šioje direktyvoje nustatytus reikalavimus ir už visus įsipareigojimus, susijusius su apyvartinių taršos leidimų atsisakymu nuotėkiu atveju pagal Direktyvą 2003/87/EB, ir prevencinius bei ištaisomuosius veiksmus pagal Direktyvos 2004/35/EB 5 straipsnio 1 dalį bei 6 straipsnio 1 dalį. Šioje direktyvoje nustatytus reikalavimus, susijusius su laikotarpiu po uždarymo, vykdo kompetentinga institucija, remdamasi šio straipsnio 3 dalyje nurodytu laikinuoju laikotarpiu po uždarymo taikomu planu, kuris prirėkus atnaujinamas.

5. Kompetentinga institucija iš operatoriaus susigrąžina išlaidas, patirtas taikant 4 dalyje nurodytas priemones, be kita ko, pasinaudodama 19 straipsnyje nurodyta finansine garantija.

18 straipsnis

Atsakomybės perdavimas

1. Uždarius saugyklą pagal 17 straipsnio 1 dalies a arba b punktą, visi teisiniai įsipareigojimai, susiję su stebėseną ir ištaisomosiomis priemonėmis pagal šioje direktyvoje nustatytus reikalavimus, su apyvartinių taršos leidimų atsisakymu įvykus nuotėkiui pagal Direktyvą 2003/87/EB ir su prevenciniais bei ištaisomaisiais veiksmais pagal Direktyvos 2004/35/EB 5 straipsnio 1 dalį ir 6 straipsnio 1 dalį, perduodami kompetentingai institucijai jos pačios iniciatyva arba operatoriaus prašymu, jei yra įvykdytos šios sąlygos:
  - a) visi turimi duomenys rodo, kad saugomas CO₂ bus sandariai ir visam laikui izoliuotas;
  - b) pasibaigė kompetentingos institucijos nustatytinas trumpiausias laikotarpis. Šis trumpiausias laikotarpis turi būti ne trumpesnis nei 20 metų, išskyrus atvejus, kai kompetentinga institucija įsitikina, kad a punkte nurodyto kriterijaus laikomasi iki to laikotarpio pabaigos;
  - c) buvo įvykdyti 20 straipsnyje nurodyti finansiniai įsipareigojimai;
  - d) saugykla buvo užplombuota ir suleidimo įrenginiai buvo išvežti.

2. Operatorius parengia ataskaitą, kurioje būtų pateikti įrodymai, jog 1 dalies a punkte nurodyta sąlyga yra įvykdyta, ir pateikia ją kompetentingai institucijai, kad ši patvirtintų atsakomybės perdavimą. Šioje ataskaitoje pateikiami bent tokie įrodymai:
  - a) faktinė suleisto CO₂ reakcija atitinka sumodeliuotą reakciją;
  - b) nėra jokio nuotėkiu, kurį būtų galima nustatyti;
  - c) saugykloje yra sąlygos ilgalaikio stabilumo būklei pasiekti.

Komisija gali priimti gaires dėl pirmos pastraipos a, b ir c punktuose nurodytų veiksmų įvertinimo, jose pabrėždama poveikį techniniams kriterijams, susijusiems su 1 dalies b punkte nurodytų trumpiausių laikotarpių nustatymu.

3. Kompetentingai institucijai įsitikinusi, kad 1 dalies a ir b punktuose nurodytos sąlygos yra įvykdytos, ji parengia sprendimo dėl atsakomybės perdavimo patvirtinimo projektą. Sprendimo projekte nurodoma, kokiū būdu buvo nustatyta, kad 1 dalies d punkte nurodytos sąlygos yra įvykdytos, taip pat nurodomi visi atnaujinti reikalavimai dėl saugyklos užplombavimo ir suleidimo įrenginių išvežimo.

Jei kompetentinga institucija mano, kad 1 dalies a ir b punktuose nurodytos sąlygos neįvykdytos, ji operatoriumi pateikia motyvus.

4. 2 dalyje nurodytas ataskaitas valstybės narės per vieną mėnesį nuo jų gavimo pateikia Komisijai. Jos taip pat pateikia kitą susijusią medžiagą, į kurią kompetentinga institucija atsižvelgia rengdama sprendimo dėl atsakomybės perdavimo patvirtinimo projektą. Jos informuoja Komisiją apie visus sprendimų dėl patvirtinimo projektus, kuriuos pagal 3 dalį parengia kompetentinga institucija, įskaitant visą kitą medžiagą, į kurią kompetentinga institucija atsižvelgia darydama savo išvadą. Per keturis mėnesius nuo sprendimo dėl patvirtinimo projekto gavimo Komisija dėl jo gali pareikšti neprivalomą nuomonę. Jei Komisija nusprendžia nepareikšti nuomonės, ji per vieną mėnesį nuo sprendimo dėl patvirtinimo projekto pateikimo apie tai praneša valstybei narei ir nurodo motyvus.

5. Kompetentingai institucijai įsitikinus, kad laikomasi 1 dalies a–d punktuose nurodytų sąlygų, ji priima galutinį sprendimą ir apie šį sprendimą praneša operatoriui. Kompetentinga institucija taip pat praneša Komisijai apie galutinį sprendimą ir, jei jis skiriasi nuo Komisijos nuomonės, šį skirtumą pagrindžia.

6. Perdavus atsakomybę, 15 straipsnio 3 dalyje numatyti eiliniai patikrinimai nutraukiami, o stebėseną gali būti sumažinta iki tokio lygio, kurio pakaktų nuotėkiui ar dideliems pažeidimams nustatyti. Jeigu nustatomas bet koks nuotėkis ar dideli pažeidimai, stebėseną suintensyvinama tiek, kiek reikia problemos mastui bei ištaisomųjų priemonių veiksmingumui įvertinti.

7. Tais atvejais, kai yra operatoriaus kaltė, įskaitant atvejus, kai trūko duomenų, buvo nuslėpta svarbi informacija, buvo veikiamą aplaidžiai, buvo sąmoningai apgauldinėjama, ar neatsakingumo atvejus, kompetentinga institucija susigrąžina iš buvusio operatoriaus išlaidas, kurias ji patyrė po to, kai įvyko atsakomybės perdavimas. Nepažeidžiant 20 straipsnio, kitokių išlaidų po atsakomybės perdavimo susigrąžinti nebegalima.

8. Uždarius saugyklą pagal 17 straipsnio 1 dalies c punktą, atsakomybės perdavimas laikomas įvykdytu tik tokiu atveju, jei visi turimi duomenys rodo, kad saugomas CO₂ bus sandariai ir visam laikui izoliuotas, ir po to, kai saugykla užplombuojama, o suleidimo įrenginiai išvežami.

19 straipsnis

Finansinė garantija

1. Valstybės narės užtikrina, kad potencialus operatorius kartu su prašymu išduoti leidimą saugoti pateiktų įrodymą, jog gali būti nustatytos atitinkamos nuostatos – finansinę garantiją arba kurią nors kitą lygiavertę sąlygą – laikantis tvarkos, kurią nustato valstybės narės. Tuo siekiama užtikrinti, kad galėtų būti įvykdyti visi išsipareigojimai, susiję su pagal šią direktyvą išduotu leidimu, įskaitant uždarymą ir po uždarymo taikomus reikalavimus, taip pat visi išsipareigojimai, susiję su saugyklos įtraukimu į Direktyvą 2003/87/EB. Ši finansinė garantija turi galioti ir būti taikoma prieš suleidimo pradžią.

2. Finansinė garantija periodiškai patikslinama siekiant atsižvelgti į įvertinto nuotėkio pavojaus pokytį ir apskaičiuotas išlaidas, susijusias su visais išsipareigojimais, kylančiais iš pagal šią direktyvą išduoto leidimo, taip pat su bet kuriais išsipareigojimais, kylančiais dėl saugyklos įtraukimo į Direktyvą 2003/87/EB.

3. 1 dalyje nurodyta finansinė garantija arba kuri nors kita lygiavertė sąlyga ir toliau galioja bei yra taikoma:

- a) uždarius saugyklą pagal 17 straipsnio 1 dalies a arba b punktą, kol atsakomybė už tą saugyklą pagal 18 straipsnio 1–5 dalis perduodama kompetentingai institucijai;
- b) panaikinus leidimą saugoti pagal 11 straipsnio 3 dalį:
  - i) kol išduodamas naujas leidimas saugoti;
  - ii) jei saugykla uždaroma pagal 17 straipsnio 1 dalies c punktą – kol atsakomybė perduodama pagal 18 straipsnio 8 dalį, jei buvo įvykdyti 20 straipsnyje nurodyti finansiniai įsipareigojimai.

20 straipsnis

Finansinis mechanizmas

1. Valstybės narės užtikrina, kad operatorius, remdamasis tvarka, kurią nustato valstybės narės, prieš atsakomybės perdavimą pagal 18 straipsnį sumokėtų kompetentingai institucijai finansinį įnašą. Operatoriaus įnašo dydis nustatomas atsižvelgiant į I priede nurodytus kriterijus ir su ankstesniu CO₂ saugojimu, pagal kurį nustatomi laikotarpiai po perdavimo taikomi išsipareigojimai, susijusius parametrus ir juo galima padengti 30 metų trukmės stebėsenos numatomas išlaidas. Šį finansinį įnašą galima naudoti kompetentingos institucijos išlaidoms, kurių, perdavus atsakomybę, ji turėjo siekdama užtikrinti, kad CO₂ būtų sandariai ir visam laikui izoliuotas geologinėse saugyklose, padengti.

2. Komisija gali priimti gaires dėl 1 dalyje nurodytų išlaidų apskaičiavimo, kurios turi būti rengiamos konsultuojantis su valstybėmis narėmis siekiant užtikrinti operatorių veiklos skaidrumą ir nuspėjamumą.

5 SKYRIUS

TREČIOSIOS ŠALIES TEISĖ NAUDOTIS SAUGYKLA

21 straipsnis

Teisė naudotis vamzdynų tinklu ir saugyklomis

1. Valstybės narės imasi būtinų priemonių, užtikrinančių, kad potencialūs naudotojai turėtų teisę naudotis vamzdynų tinklais ir saugyklomis susidariusio ir surinkto CO₂ geologiniam saugojimui pagal 2, 3 ir 4 dalis.

2. 1 dalyje nurodyta naudojimosi teisė suteikiama skaidriomis ir nediskriminacinėmis sąlygomis valstybės narės nustatytu būdu. Valstybė narė naudojimosi teise suteikia sąžiningai ir viešai, atsižvelgdama į:

- a) esamą ar pagrįstai potencialų saugojimo pajėgumą 4 straipsnyje nurodytose teritorijose ir esamą ar pagrįstai potencialų vamzdynų pajėgumą;
- b) tai, kiek ji ketina įgyvendinti išpareigojimus sumažinti CO₂ pagal tarptautinius dokumentus ir Bendrijos teisės aktus, rinkdama CO₂ ir atlikdama jo geologinį saugojimą;
- c) būtinybę atsisakyti suteikti naudojimosi teise esant techninių sąlygų nesuderinamumui, kurio negalima panaikinti pagrįstomis priemonėmis;
- d) būtinybę gerbti tinkamai pagrįstus saugyklos arba vamzdynų tinklo savininko ar operatoriaus poreikius ir visų kitų saugyklos ar tinklo arba atitinkamų perdirbimo ar tvarkymo įrenginių naudotojų, kuriems gali būti daroma įtaka, interesus.

3. Vamzdynų tinklo operatoriai ir saugyklų operatoriai gali atsisakyti suteikti naudojimosi teise, jei nepakanka pajėgumų. Kiekvienas atsisakymas turi būti tinkamai pagrįstas.

4. Valstybės narės imasi būtinų priemonių, užtikrinančių, kad operatorius, atsisakantis suteikti naudojimosi teise dėl pajėgumų arba jungčių trūkumo, atliktų visus reikalingus patobulinimus, jeigu jie ekonomiškai pagrįsti arba jeigu potencialus klientas yra pasirengęs už juos sumokėti, tačiau tai negali turėti neigiamo poveikio aplinkos saugumui, susijusiam su CO₂ transportavimu ir geologiniu saugojimu.

22 straipsnis

Ginčų sprendimas

1. Valstybės narės užtikrina, kad jose būtų nustatyta ginčų sprendimo tvarka, įskaitant nuo šalių nepriklausomos valdžios institucijos, kuriai suteikta galimybė naudotis visa atitinkama informacija, įsteigimą, ir taip būtų sudarytos sąlygos greitai spręsti ginčus, susijusius su teise naudotis vamzdynų tinklais ir saugyklomis, atsižvelgiant į 21 straipsnio 2 dalyje nurodytus kriterijus ir šalių, galinčių dalyvauti derybose dėl tokios naudojimosi teisės, skaičių.

2. Iškilus tarpvalstybiniam ginčams, taikoma valstybės narės, kurios jurisdikcijai priklauso vamzdynų tinklas arba saugykla, dėl kurių buvo atsisakyta suteikti naudojimosi teise, nustatyta ginčų sprendimo tvarka. Kai, kilus tarpvalstybiniam ginčui, atitinkamas vamzdynų tinklas arba saugykla yra daugiau kaip vienos valstybės narės teritorijoje, tos valstybės narės rengia konsultacijas, siekdamas užtikrinti, kad ši direktyva būtų taikoma nuosekliai.

6 SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

23 straipsnis

Kompetentinga institucija

Valstybės narės nustato arba paskiria kompetentingą instituciją arba institucijas, kurios atsako už tai, kad būtų vykdomos šioje direktyvoje nustatytos prievolės. Paskyrus daugiau nei vieną kompetentingą instituciją, valstybės narės įdiegia darbo, kuri šios institucijos išipareigoja atlikti pagal šią direktyvą, koordinavimo priemones.

24 straipsnis

Tarpvalstybinis bendradarbiavimas

Kai CO₂ transportuojamas per daugiau kaip vienos valstybės narės teritoriją arba kai saugykla ar saugyklos kompleksas yra daugiau kaip vienos valstybės narės teritorijoje, atitinkamų valstybių narių kompetentingos institucijos kartu laikosi šios direktyvos reikalavimų ir kitų susijusių Bendrijos teisės aktų reikalavimų.

25 straipsnis

Registras

1. Kompetentinga institucija sudaro ir tvarko:

- a) išduotų leidimų saugoti registrą; ir
- b) visų uždarytų saugyklų ir aplinkinių saugyklų kompleksų nuolatinį registrą, įskaitant jų erdvinius žemėlapius ir pjūvius, taip pat turimą informaciją, kurios reikia įvertinti, kad saugomas CO₂ bus sandariai ir visam laikui izoliuotas.

2. Į 1 dalyje nurodytus registrus kompetentingos nacionalinės institucijos atsižvelgia atitinkamai planuodamos procedūras ir suteikdamos leidimą vykdyti veiklą, kuri gali turėti poveikio CO₂ geologiniam saugojimui į registrą įtrauktose saugyklose arba kuriai toks saugojimas gali turėti poveikio.

26 straipsnis

Visuomenės informavimas

Valstybės narės pateikia visuomenei aplinkosaugos informaciją apie CO₂ geologinį saugojimą pagal taikomus Bendrijos teisės aktus.

27 straipsnis

Valstybių narių ataskaitos

1. Valstybės narės kas trejus metus pateikia Komisijai šios direktyvos įgyvendinimo ataskaitą, įskaitant 25 straipsnio 1 dalies b punkte nurodytą registrą. Pirmoji ataskaita Komisijai turi būti nusiųsta ne vėliau kaip 2011 m. birželio 30 d. Ataskaita parengiama remiantis klausimynu arba gairėmis, kuriuos Komisija parengia Direktyvos 91/692/EEB 6 straipsnyje nurodyta tvarka. Klausimynas arba gairės valstybėms narėms nusiunčiami likus ne mažiau kaip šešiesiems mėnesiams iki ataskaitos pateikimo termino.

2. Komisija organizuoja atitinkamų valstybių narių kompetentingų institucijų keitimąsi informacija apie šios direktyvos įgyvendinimą.

28 straipsnis

Sankcijos

Valstybės narės nustato taisykles dėl sankcijų, taikytinų pažeidus pagal šią direktyvą priimtas nacionalines nuostatas, ir imasi visų būtinų jų įgyvendinimą užtikrinančių priemonių. Numatytos sankcijos turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios. Valstybės narės apie šias nuostatas Komisijai praneša ne vėliau kaip 2011 m. birželio 25 d., o apie visus vėlesnius jų pakeitimus – nedelsdamos.

29 straipsnis

Priedų pakeitimai

Gali būti patvirtintos priemonės, skirtos iš dalies pakeisti priedus. Tos priemonės, skirtos iš dalies pakeisti neesmines šios direktyvos nuostatas, tvirtinamos pagal 30 straipsnio 2 dalyje nurodytą reguliavimo procedūrą su tikrinimu.

30 straipsnis

Komiteto procedūra

1. Komisijai padeda Klimato kaitos komitetas.
2. Jei yra nuoroda į šią dalį, taikomi Sprendimo 1999/468/EB 5a straipsnio 1–4 dalys ir 7 straipsnis, atsižvelgiant į jo 8 straipsnį.

7 SKYRIUS

PAKEITIMAI

31 straipsnis

Direktyvos 85/337/EEB keitimas

Direktyva 85/337/EEB iš dalies keičiama taip:

1. I priedas iš dalies keičiamas taip:
  - a) 16 punktą pakeičiamas taip:

„16. Didesnio nei 800 mm skersmens ir ilgesni nei 40 km vamzdynai, skirti:

    - dujoms, naftai, cheminėms medžiagoms transportuoti, ir
    - geologiniam saugojimui skirtiems anglies dioksido (CO₂) srautams transportuoti, įskaitant susijusias slėgines.“
  - b) Pridedami šie punktai:

„23. 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2009/31/EB dėl anglies dioksido geologinio saugojimo numatytos saugyklos (*).“

24. Įrenginiai, naudojami geologiniam saugojimui skirtiems CO₂ srautams surinkti pagal Direktyvą 2009/31/EB iš šiame priede nurodytų įrenginių arba kai iš viso per metus surenkama 1,5 megatonos CO₂ arba daugiau.

(*) OL L 140, 2009 6 5, p. 114“.

2. II priedas iš dalies keičiamas taip:
  - a) 3 punkte pridedamas šis papunktis:

„j) įrenginiai, naudojami geologiniam saugojimui skirtiems CO₂ srautams surinkti pagal Direktyvą 2009/31/EB iš šios direktyvos I priede nenurodytų įrenginių.“
  - b) 10 punkto i papunktis pakeičiamas taip:

„i) naftotiekių ir dujotiekių įrenginiai bei vamzdynai geologiniam saugojimui skirtiems CO₂ srautams transportuoti (jei projektai neįtraukti į I priedą).“

32 straipsnis

Direktyvos 2000/60/EB keitimas

Direktyvos 2000/60/EB 11 straipsnio 3 dalies j punkte po trečiosios įtraukos įterpiama ši įtrauka:

„— saugojimui skirtus anglies dioksido srautus suleisti į geologines formacijas, kurios dėl natūralių priežasčių niekuomet nebebūs tinkamos kitiems tikslams, jei toks suleidimas atliekamas pagal 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2009/31/EB dėl anglies dioksido geologinio saugojimo (*) arba nepatenka į tos direktyvos taikymo sritį pagal jos 2 straipsnio 2 dalį;

(*) OL L 140, 2009 5 6, p. 114.“

33 straipsnis

Direktyvos 2001/80/EB keitimas

Direktyvoje 2001/80/EB įterpiamas šis straipsnis:

„9a straipsnis

1. Valstybės narės užtikrina, kad visų kurų deginančių įrenginių, kurių vardinė elektros energijos galia yra 300 megavatų ar didesnė ir kuriems pirminė statybos licencija arba, jeigu tokios tvarkos nėra, pirminė eksploatacijos licencija išduota po 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/31/EB dėl anglies dioksido geologinio saugojimo (*) įsigaliojimo, operatoriai būtų įvertinę, ar yra įvykdytos šios sąlygos:

— egzistuoja tinkamos saugyklos,

— yra techninių ir ekonominių galimybių įrengti transportavimo įrenginius,

— yra techninių ir ekonominių galimybių modifikuoti įrangą CO₂ surinkimui.

2. Jeigu įvykdytos 1 dalyje nustatytos sąlygos, kompetentinga institucija užtikrina, kad įrengimo vietoje būtų pakankamai vietos įrangai, reikalingai CO₂ surinkimui ir suspaudimui. Remdamasi 1 dalyje nurodytu įvertinimu ir kita turima informacija, kompetentinga institucija nustato, ar šios sąlygos, visų pirma dėl aplinkos ir žmonių sveikatos apsaugos, yra įvykdytos.

(*) OL L 140, 2009 5 6, p. 114“.

34 straipsnis

Direktyvos 2004/35/EB keitimas

Direktyvos 2004/35/EB III priedas papildomas šia dalimi:

„14. Saugyklų eksploatacija pagal 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2009/31/EB dėl anglies dioksido geologinio saugojimo (*);

(*) OL L 140, 2009 6 5, p. 114“.

35 straipsnis

Direktyvos 2006/12/EB keitimas

Direktyvos 2006/12/EB 2 straipsnio 1 dalies a punktas pakeičiamas taip:

„a) į atmosferą išmetamoms dujoms ir anglies dioksidui, kuris surenkamas ir transportuojamas geologiniam saugojimui ir jau geologiškai saugomas pagal 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2009/31/EB dėl anglies dioksido geologinio saugojimo (*) arba kuris nepatenka į tos direktyvos taikymo sritį pagal jos 2 straipsnio 2 dalį;

(*) OL L 140, 2009 6 5, p. 114“.

36 straipsnis

Reglamento (EB) Nr. 1013/2006 keitimas

Reglamento (EB) Nr. 1013/2006 1 straipsnio 3 dalis papildoma šiuo punktu:

„h) geologiniam saugojimui skirtu CO₂ vežimui pagal 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2009/31/EB dėl anglies dioksido geologinio saugojimo (*);

(*) OL L 140, 2009 6 5, p. 114“.

37 straipsnis

Direktyvos 2008/1/EB keitimas

Direktyvos 2008/1/EB I priede pridedamas šis punktas:

„6.9. Geologiniam saugojimui skirtų CO₂ srautų surinkimas iš įrenginių, kuriems taikoma ši direktyva, pagal 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2009/31/EB dėl anglies dioksido geologinio saugojimo (*).

(*) OL L 140, 2009 6 5, p. 114“.

8 SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

38 straipsnis

Peržiūra

1. Per devynis mėnesius nuo 27 straipsnyje nurodytų ataskaitų gavimo Komisija perduoda Europos Parlamentui ir Tarybai šios direktyvos įgyvendinimo ataskaitą.

2. Ataskaitoje, kuri turi būti perduota ne vėliau kaip 2015 m. kovo 31 d., remdamasi įgyvendinant šią direktyvą įgyta patirtimi, atsižvelgdama į patirtį CCS srityje, techninę pažangą ir naujausias mokslines žinias, Komisija visų pirma įvertina:

— ar pateikta pakankamai įrodymų, kad CO₂ visam laikui izoliuotas tokiu būdu, kad būtų išvengta neigiamo poveikio aplinkai bei su CCS susijusio pavojaus žmonių sveikatai, aplinkai ir žmonių saugai, ir kad toks poveikis ir pavojus būtų kuo labiau sumažinti,

— ar reikia toliau taikyti procedūras, susijusias su Komisijos atliekamomis leidimų saugoti projektų, nurodytų 10 straipsnyje, ir sprendimų dėl atsakomybės perdavimo projektų, nurodytų 18 straipsnyje, peržiūromis,

— patirtį, įgytą įgyvendinant nuostatas dėl 12 straipsnyje nurodytų CO₂ srauto priėmimo kriterijų ir tvarkos,

— patirtį, įgytą įgyvendinant nuostatas dėl 21 ir 22 straipsniuose nurodytos trečiajai šaliai suteikiamos naudojimosi teisės ir nuostatas dėl tarpvalstybinio bendradarbiavimo pagal 24 straipsnį,

— nuostatas, taikytinas Direktyvos 2001/80/EB 9a straipsnyje nurodytiems kurą deginantiesiems įrenginiams, kurių vardinė elektros energijos galia yra 300 megavatų ar didesnė,

— CO₂ geologinio saugojimo trečiojoje šalyse galimybes,

— tolesnį I ir II prieduose nurodytų kriterijų plėtojamą ir atnaujinimą,

- patirtį, įgytą skatinant taikyti CCS biomasės deginimo įrenginiuose,
- poreikį nustatyti papildomus teisės aktus dėl pavojaus aplinkai, susijusio su CO₂ transportavimu,

ir prireikus pateikia pasiūlymą dėl direktyvos patikslinimo.

3. Kai pateikta pakankamai įrodymų, kad CO₂ izoliuotas visam laikui tokiu būdu, kad būtų išvengta galimo neigiamo poveikio aplinkai bei žmonių sveikatai ir su CCS susijusio pavojaus žmonių sveikatai, aplinkai ir žmonių saugai, o kai tai neįmanoma, kad toks poveikis ir pavojus būtų kuo labiau sumažinti, bei įrodytas šio proceso ekonominis įgyvendinamumas, atliekant peržiūrą išnagrinėjama būtinybė ir praktinės galimybės naujiems elektros energiją gaminantiems dideliems kurą deginantiesiems įrenginiams pagal Direktyvos 2001/80/EB 9a straipsnį nustatyti prialomą reikalavimą dėl išmetamų teršalų standartų.

39 straipsnis

Perkėlimas į nacionalinę teisę ir pereinamojo laikotarpio priemonės

1. Valstybės narės užtikrina, kad įsigaliojusių įstatymai ir kiti teisės aktai, būtini šiai direktyvai įgyvendinti ne vėliau kaip 2011 m. birželio 25 d.. Jos nedelsdamos perduoda Komisijai tų priemonių tekstus.

Valstybės narės, tvirtindamos tas priemones, daro jose nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Nuorodos pateikimo tvarką nustato valstybės narės.

2. Valstybės narės pateikia Komisijai šios direktyvos taikymo srityje priimtų nacionalinės teisės aktų pagrindinių nuostatų tekstus.

3. Valstybės narės užtikrina, kad ne vėliau kaip 2012 m. birželio 25 d. toliau išvardytos saugyklos, kurioms taikoma ši direktyva, būtų eksploatuojamos pagal šios direktyvos reikalavimus:

- a) saugyklos, kurios pagal galiojančius teisės aktus naudojamos 2009 m. birželio 25 d.;
- b) saugyklos, kurias naudoti leidimas pagal tokius teisės aktus išduotas ne vėliau kaip 2009 m. birželio 25 d., jeigu tokios saugyklos yra pradedamos naudoti ne vėliau kaip per metus nuo nurodytos datos.

Minėtais atvejais 4 ir 5 straipsniai, 7 straipsnio 3 punktas, 8 straipsnio 2 punktas ir 10 straipsnis netaikomi.

40 straipsnis

Įsigaliojimas

Ši direktyva įsigalioja dvidešimtą dieną nuo jos paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

41 straipsnis

Adresatai

Ši direktyva skirta valstybėms narėms.

Priimta Strasbūre 2009 m. balandžio 23 d.

Europos Parlamento vardu
Pirmininkas
H.-G. PÖTTERING

Tarybos vardu
Pirmininkas
P. NEČAS

I PRIEDAS

4 STRAIPSNIO 3 DALYJE NURODYTI POTENCIALAUS SAUGYKLOS KOMPLEKSO IR JŲ SUPANČIOS APLINKOS APIBŪDINIMO IR VERTINIMO KRITERIJAI

4 straipsnio 3 dalyje nurodyti potencialaus saugyklos komplekso ir jį supančios aplinkos apibūdinimas ir vertinimas atliekami trimis etapais vadovaujantis pažangiosios patirties pavyzdžiais, kurių turima įvertinimo metu, ir toliau nurodytais kriterijais. Kompetentinga institucija gali leisti nukrypti nuo vieno ar daugiau minėtų kriterijų, jei operatorius įrodo, kad tai nepaveiks apibūdinimo ir vertinimo pajėgumo nustatyti lemiamus veiksmus pagal 4 straipsnį.

1 etapas. Duomenų rinkimas

Suakapiama pakankamai duomenų numatomos saugyklos ir saugyklos komplekso, įskaitant dengiančias uolienas, ir juos supančios aplinkos, įskaitant hidrauliškai susijusias teritorijas, tūriniam ir trimačiam statiniam storumės modeliui (3-D) sukurti. Šie duomenys apima bent šias esmines saugyklos komplekso savybes:

- a) geologiją ir geofiziką;
- b) hidrogeologiją (ypač tai, ar yra vartoti skirto gruntinio vandens);
- c) rezervuaro konstrukciją (įskaitant CO₂ suleidimo porų tūrio ir didžiausio įmanomo saugyklos pajėgumo tūrinį įvertinimą);
- d) geochemiją (tirpimo spartą, mineralizacijos spartą);
- e) geomechaniką (pralaidumą, plyšių slėgį);
- f) seismingumą;
- g) gamtos ir žmogaus sukurtų kelių, įskaitant šulinius ir gręžinius, kuriais galėtų nutekėti dujos, buvimą ir būklę.

Turi būti aprašytos ir šios komplekso aplinkos savybės:

- h) saugyklos kompleksą supanti teritorija, kuriai įtakos gali turėti saugykloje saugojamas CO₂;
- i) gyventojų pasiskirstymas virš saugyklos esančiame regione;
- j) vertingų gamtinių išteklių (įskaitant visų pirma Natura 2000 teritorijas pagal 1979 m. balandžio 2 d. Tarybos direktyvą 79/409/EEB dėl laukinių paukščių apsaugos ⁽¹⁾ ir 1992 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyvą 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos ⁽²⁾, geriamą gruntinį vandenį ir angliavandenilius) artumas;
- k) netoli saugyklos komplekso vykdoma veikla ir galima sąveika su šia veikla (pvz., angliavandenilių žvalgyba, gavyba ir saugojimu, geoterminiu vandeninųjų horizontų naudojimu ir požeminio vandens telkinių naudojimu);
- l) atstumas iki potencialaus (-ių) CO₂ šaltinio (-ių) (įskaitant apskaičiuotą visą galimą CO₂ masę, kurią ekonomiškai įmanoma saugoti) ir tinkamų vamzdžių tinklą.

2 etapas. Trimačio statinio geologinio storumės modelio kūrimas

Naudojantis 1 etape surinktais duomenimis ir pasitelkiant kompiuterinį rezervuaro modeliavimą sukuriamas galimo saugyklos komplekso, įskaitant dengiančias uolienas ir hidrauliškai susijusias teritorijas bei fluidus, trimatis statinis geologinis storumės modelis arba keli tokie modeliai. Statinis (-iai) geologinis (-iai) storumės modelis (-iai) turi apibūdinti šias kompleks savybes:

- a) gaudyklės geologinę sandarą;
- b) rezervuaro geomechanines, geochemines ir skvarbumo savybes, saugyklos formacijos kompleksą (dengiančias uolienas, nelaidžius ir poringus pralaidžius sluoksnius) bei jį supančias formacijas;

⁽¹⁾ OL L 103, 1979 4 25, p. 1.

⁽²⁾ OL L 206, 1992 7 22, p. 7.

- c) plyšių sistemos apibūdinimą ir esamus žmogaus sukurtus kelius;
- d) saugyklos komplekso plotą ir storį;
- e) porinės erdvės tūrį (įskaitant poringumo pasiskirstymą);
- f) pradinį fluidų pasiskirstymą;
- g) bet kurias kitas susijusias savybes.

Neapibrėžtumas, susijęs su kiekvienu iš modeliui sukurti naudojamų parametrų, vertinamas kiekvienam parametru parenkant keletą scenarijų ir apskaičiuojant atitinkamas patikimumo ribas. Be to, vertinamas su pačiu modeliu susijęs neapibrėžtumas.

3 etapas. Dinaminės saugojimo reakcijos apibūdinimas, jautrumo apibūdinimas, rizikos vertinimas

Apibūdinimai ir vertinimas grindžiami dinaminio modeliavimu, sukuriant CO₂ suleidimo į saugyklą modelius skirtingiems laiko intervalams, naudojant 2 etape sukurtą (-us) kompiuterinį (-ius) trimatį (-čius) statinį (-ius) geologinį (-ius) saugyklos komplekso storumės modelį (-ius).

3.1 etapas. Dinaminės saugojimo reakcijos apibūdinimas

Atsižvelgiama bent į šiuos veiksnius:

- a) galimą CO₂ suleidimo spartą ir CO₂ srauto savybes;
- b) modeliavimo efektyvumą (t. y. kaip skirtingi modeliuotieji parametrai sąveikauja tarpusavyje);
- c) reakcijų vyksmą (t. y. kaip modelyje atsispindi suleisto CO₂ ir *in situ* mineralų sąveika);
- d) naudojamą rezervuaro modeliavimo algoritmą (tam tikriems rezultatams patvirtinti gali būti reikalingi pakartotiniai modeliavimai);
- e) trumpalaikių ir ilgalaikių procesų modeliavimo rezultatus (nustatyti CO₂ pasiskirstymą ir reakciją, įskaitant CO₂ tirpimo vandenyje spartą, dešimtmečių ir tūkstantmečių laikotarpiui).

Dinaminis modeliavimas leidžia nustatyti:

- f) saugojimo formacijos slėgį ir temperatūrą kaip suleidimo spartos ir ilgai sukaupto suleidimo kiekio funkciją;
- g) CO₂ paplitimo kitimą plote ir pjūvyje bėgant laikui;
- h) CO₂ pasiskirstymo rezervuare pobūdį, įskaitant fazinius kitimus;
- i) CO₂ sugavimo mechanizmus ir spartą (įskaitant išsiliejimo taškus ir horizontalų bei vertikalų sandarumą);
- j) antrinio izoliavimo sistemas visame saugyklos komplekse;
- k) saugyklos saugojimo pajėgumą ir slėgio gradientus;
- l) saugojimo formacijoje (-se) ir dengiančiose uolienose plyšių susidarymo pavojų;
- m) CO₂ patekimo į dengiančias uolienas pavojų;
- n) nuotėkio iš saugyklos pavojų (pvz., per nenaudojamus ar netinkamai užsandarintus šulinius);
- o) migracijos spartą (atviruose rezervuaruose);
- p) plyšių užsandarinimo greičius;

- q) formacijos (-ų) fluidų cheminės sudėties pokyčius bei šių pokyčių sukeltas tolesnes reakcijas (pvz., pH pokytis, mineralų susidarymas) ir reakcijų modeliavimo poveikiui įvertinti įtraukimą;
- r) formacijos fluidų išstūmimą;
- s) padidintą seismingumą ir žemės paviršiaus pakilimą.

3.2 etapas. Jautrumo apibūdinimas

Daugkartinis modeliavimas reikalingas įvertinimo priklausomybės nuo prielaidų dėl konkrečių parametrų jautrumui nustatyti. Modeliavimas atliekamas keičiant statinio (-ių) geologinio (-ių) modelio (-ių) parametrus ir keičiant dinaminio modeliavimo spartos funkcijas bei dinaminio modeliavimo prielaidas. Atliekant rizikos vertinimą atsižvelgiama į visus padidintus jautrumo rodiklius.

3.3 etapas. Rizikos vertinimas

Rizikos vertinimas, *inter alia*, apima:

3.3.1. Pavojingumo apibūdinimas

Pavojingumas apibūdinamas nurodant galimybes nutekėti iš saugyklos komplekso, nustatytas atlikus dinaminį modeliavimą bei pateikus pirmiau aprašytą saugumo apibūdinimą. Jame aptariami, *inter alia*, šie veiksniai:

- a) galimi nuotėkio keliai;
- b) galimas nuotėkio procesų mastas nustatytuose nuotėkio keliuose (srauto sparta);
- c) ribiniai parametrai, darantys poveikį galimam nuotėkiui (pvz., didžiausias rezervuaro slėgis, didžiausia suleidimo sparta, temperatūra, priklausomybė nuo skirtingų statinio (-ių) geologinio (-ių) stovymės modelio (-ių) prielaidų;
- d) antrinis CO₂ saugojimo poveikis, įskaitant išstumtus formacijos fluidus ir naujas medžiagas, susidariusias saugant CO₂;
- e) visi kiti veiksniai, galintys sukelti pavojų žmonių sveikatai arba aplinkai (pvz., su projektu susiję statiniai);

Pavojingumo apibūdinimas apima visas galimas veiklos sąlygas, siekiant patikrinti saugyklos komplekso saugumą.

3.3.2. Atsidengimo (uždarumo pažeidimo) vertinimas, grindžiamas aplinkos bei virš saugyklos komplekso gyvenančių žmonių pasiskirstymo savybėmis bei veikla ir galima CO₂, nutekėjusio 3.3.1 etape nustatytais galimais nuotėkio keliais, reakcija ir pasiskirstymu;

3.3.3. Poveikio vertinimas, grindžiamas konkrečių rūšių, bendruomenių arba buveinių jautrumu, susijusių su 3.3.1 etape nustatytais galimais nuotėkio procesais. Prireikus jis apima didesnių biosferoje (įskaitant dirvožemį, jūrines nuosėdas bei dugno vandenį (dusimas, anglies dioksido kiekio kraujyje padidėjimas) ir dėl nutekėjusio CO₂ minėtose aplinkose sumažėjusį pH) esančių CO₂ koncentracijų poveikį. Be to, vertinamas ir kitų medžiagų, kurių gali būti nutekėjusio CO₂ srautuose (arba suleidžiamame sraute esančių priemaišų, arba naujų medžiagų, susidariusių saugant CO₂), poveikis. Šis poveikis vertinamas laikinumo (ilgaamžiškumo) bei erdvinio mastelio požiūriu ir siejamas su skirtingais nuotėkio procesų mastais.

3.3.4. Rizikos apibūdinimas. Jį sudaro trumpalaikio ir ilgalaikio vietos saugumo ir vientisumo vertinimas, įskaitant nuotėkio pavojaus siūlomomis saugyklos naudojimo sąlygomis vertinimą ir blogiausio scenarijaus poveikio aplinkai ir sveikatai vertinimą. Rizikos apibūdinimas parengiamas remiantis pavojingumo, atsidengimo (uždarumo pažeidimo) ir poveikio vertinimu. Jis apima neapibrėžtų šaltinių, nustatytų saugyklos apibūdinimo ir vertinimo etapuose, vertinimą ir, kai įmanoma, galimybių sumažinti neapibrėžtumą aprašymą.

II PRIEDAS

13 STRAIPSNIO 2 DALYJE NURODYTO STEBĖSENOS PLANO SUDARYMO BEI ATNAUJINIMO IR STEBĖSENOS PO UŽDARYMO KRITERIJAI**1. Stebėsenos plano sudarymas ir atnaujinimas**

13 straipsnio 2 dalyje nurodytas stebėsenos planas sudaromas remiantis I priede nurodytame 3 etape atlikta rizikos vertinimo analize ir atnaujinamas remiantis šiais kriterijais, siekiant laikytis 13 straipsnio 1 dalyje nustatytų stebėsenos reikalavimų:

1.1. Plano sudarymas

Stebėsenos plane pateikiama išsami informacija apie stebėseną, atsižvelgiant į pagrindinius projekto etapus, įskaitant pradinę, eksploatacijos stebėseną ir stebėseną po uždarymo. Kiekviename etape nurodoma:

- a) stebimi parametrai;
- b) taikyta stebėsenos technologija ir technologijos pasirinkimo pagrindimas;
- c) stebėjimo vietų ir pavyzdžių paėmimo taškų erdvinio išsidėstymo loginis pagrindimas;
- d) stebėjimų pasikartojamumas ir pavyzdžių ėmimo laikiniams stebėjimams loginis pagrindimas.

Stebėtini parametrai nustatomi atsižvelgiant į stebėsenos tikslus. Tačiau į planą visada turi būti įtraukta nuolatinė arba nuosekliai pasikartojanti šių parametrų stebėseną:

- e) nenumatytas (avarinis) CO₂ išmetimas suleidimo įrenginyje;
- f) CO₂ srauto tūris suleidimo gręžiniuose;
- g) CO₂ slėgis ir temperatūra suleidimo gręžiniuose (srauto masei nustatyti);
- h) suleistos medžiagos cheminė analizė;
- i) rezervuaro temperatūra ir slėgis (CO₂ fazių reakcijai ir būsenai nustatyti).

Stebėsenos technologijos pasirinkimą lemia projektavimo metu turima geriausia patirtis. Apsvarstomos ir atitinkamai panaudojamos šios galimybės:

- j) technologijos, leidžiančios aptikti CO₂, jo buvimo vietą ir migracijos kelius giluminiuose sluoksniuose bei paviršiuje;
- k) skaitmeninio trimačio modeliavimo technologijos, taikomos informacijai apie CO₂ pliumo slėgio tūrinę reakciją ir pasiskirstymą pagal plotą ir pjūvį gauti, siekiant patobulinti 4 straipsnyje ir I priede nurodytus trimačius geologinius saugyklos formacijos modelius;
- l) technologijos, galinčios leisti numatyti pasiskirstymą dideliame plote siekiant gauti sugavimo informaciją apie visus galimus anksčiau nenustatytus nuotėkio kelius viso saugyklos komplekso aplinkoje ir už jos ribų tuo atveju, jeigu būtų padaryti dideli pažeidimai ar įvyktų CO₂ migracija iš saugyklos komplekso.

1.2. Plano atnaujinimas

Stebėsenos metu surinkti duomenys lyginami ir aiškinami. Stebėsenos rezultatai lyginami su reakcija, sumodeliuota atliekant trimatį dinaminį slėgio ir tūrio modeliavimą, bei prisotinimo reakcija, atliekant saugumo apibūdinimą pagal 4 straipsnį ir I priede nurodytą 3 etapą.

Jei stebėsenos duomenys smarkiai skiriasi nuo modeliavimo rezultatų, trimatis modelis turi būti iš naujo kalibruojamas, kad atitiktų išmatuotuosius parametrus. Naujas kalibravimas turi būti pagrįstas stebėsenos plane nurodytais išmatuotais duomenimis, ir, jei reikia tinkamiau pagrįsti naujam kalibravimui naudojamas prielaidas, turi būti surinkti papildomi duomenys.

I priede nurodyti 2 ir 3 etapai pakartojami naudojant iš naujo kalibruotą (-us) trimatį (-čius) modelį (-ius) naujiems pavojingumo scenarijams bei srauto spartai sudaryti ir rizikos vertinimui patikslinti bei atnaujinti.

Jeigu, atlikus stebėjimo ir modeliavimo duomenų palyginimą bei naują kalibravimą, nustatomi nauji CO₂ šaltiniai, keliai ir srauto sparta arba pastebimi dideli neatitikimai, palyginti su ankstesniais vertinimais, stebėsenos planas atitinkamai atnaujinamas.

2. **Stebėseną po uždarymo**

Stebėseną po uždarymo turi remtis įgyvendinant 13 straipsnio 2 dalyje ir šio priedo 1.2 punkte nurodytą stebėsenos planą surinktais ir modeliavimui panaudotais duomenimis. Visų pirma ji suteiks informacijos, reikalingos 18 straipsnio 1 dalyje nurodytiems parametrams nustatyti.
